

```

import numpy as np
from array import array
import heapq
import random
import itertools
from collections import deque, defaultdict
from scipy import sparse
from scipy.sparse.csgraph import connected_components, shortest_path

import matplotlib.pyplot as plt

import networkx as nx
from networkx.algorithms.community import (
    greedy_modularity_communities,
    label_propagation_communities,
    modularity,
    kernighan_lin_bisection,
    louvain_communities,
    girvan_newman,
)
from networkx.algorithms.community.quality import modularity

from tqdm.auto import tqdm

```

1. Загальний огляд датасету

Human gene2 - це зважена ненапрямлена мережа генів, побудована з профілів експресії генів.

- **Вузол (node):** ген
- **Ребро (edge)** між генами (i) та (j): сильний статистичний зв'язок у даних (часто кореляційний/подібність)
- **Вага ребра (weight):** сила зв'язку

Важливо: ребро тут зазвичай означає асоціацію, а не "причинний вплив".

Він добре підходить під задачі семінарів, бо:

- є великі розміри (багато вузлів і зв'язків), тому видно розподіли і структури,
- мережа реальна, тож можна порівнювати з випадковим ER-графом,
- є ваги, отже можна робити розрідження та залишити лише найсильніші зв'язки.

Повна мережа дуже щільна та містить 9М ребер на 14К вузлів, тому:

- багато метрик стають "тривіальними" через дуже короткі шляхи,
- обчислення важких центральностей на повному графі можуть бути занадто дорогими,
- нам потрібен крок розрідження (sparsification), щоб отримати придатний граф.

Початкові гіпотези

1. У мережі будуть **хаби** (деякі гени мають багато зв'язків).
2. Мережа буде **не схожа на ER** (інша кластерність, інші розподіли).
3. У мережі є **модулі/спільноти** (гени групуються).
4. Підхід розрідшення "залишимо top X% за вагою" може **розвалювати зв'язність** (буде продемонстровано далі через GCC).
5. Після **розрідження** "скелет" мережі проявить модулі та спільноти, а хаби часто працюватимуть як мости між ними, але також зросте і **вразливість до таргетованих атак** або, інакше кажучи, чутливість сталості мережі до невіпадкового видалення хабів.

Глосарій

- (N): кількість вузлів (генів)
- (M): кількість ребер (зв'язків)
- Ступінь вузла (k_i): кількість сусідів вузла (i) (для ненапрямленого графа)
- Середній ступінь $\langle k \rangle$:

$$\langle k \rangle = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N k_i = \frac{2M}{N}$$

- Щільність (density): частка наявних ребер від максимально можливих:

$$\rho = \frac{2M}{N(N-1)}$$

- GCC (Giant Connected Component): частка вузлів, які лежать у найбільшій зв'язній компоненті

– GCC fraction: $\frac{|GCC|}{N}$

```
path = "bio-human-gene2.edges"
```

```
with open(path, "rb") as f:
    head = f.read(50)
print(head)
```

```
b'%%MatrixMarket matrix coordinate real symmetric\n%- '
```

У файлі збережена матриця суміжності A для мережі генів.

- Рядки/стовпці = гени (вузли графа)
- Елемент A_{ij} = вага зв'язку між генами (i) та (j)

- Оскільки мережа ненапрявлена, то матриця симетрична $A_{ij} = A_{ji}$
- Формат `MatrixMarket coordinate` означає, що файл не зберігає всі N^2 значень, а лише ненульові елементи у вигляді трійок (i, j, A_{ij})

```
def iter_mtx_edges(path):
    """
    Стрімить з файлу трійки (i, j, w), де i, j - 0-based індекси, w -
    вага.
    Пропускає заголовок і коментарі.
    """
    with open(path, "r", encoding="utf-8", errors="replace") as f:
        for line in f:
            s = line.strip()
            if not s:
                continue
            if s.startswith("%%MatrixMarket"):
                continue
            if s.startswith("%"):
                continue
            parts = s.split()
            if len(parts) < 3:
                continue
            try:
                i = int(parts[0]) - 1
                j = int(parts[1]) - 1
                w = float(parts[2])
            except Exception:
                continue
            yield i, j, w
```

Тут ми:

- рахуємо максимальний індекс, щоб визначити N
- рахуємо скільки є діагональних записів ($i=j$)
- рахуємо, скільки записів у верхньому трикутнику ($i < j$) та нижньому ($i > j$), щоб зрозуміти, як збережена симетрія
- беремо вибірку ваг (щоб не тримати все) і оцінюємо min/median/max приблизно

```
def overview_full_dataset(path, sample_size=300_000, seed=0):
    rng = np.random.default_rng(seed)
    sample = []

    max_idx = -1
    n_diag = 0
    n_upper = 0
    n_lower = 0
    n_total = 0

    for i, j, w in iter_mtx_edges(path):
```

```

n_total += 1
max_idx = max(max_idx, i, j)

if i == j:
    n_diag += 1
elif i < j:
    n_upper += 1
else:
    n_lower += 1

if len(sample) < sample_size:
    sample.append(w)
else:
    r = rng.integers(0, n_total)
    if r < sample_size:
        sample[r] = w

N = max_idx + 1
sample = np.array(sample, dtype=np.float32)

info = {
    "N_inferred": int(N),
    "n_total_lines": int(n_total),
    "n_diagonal": int(n_diag),
    "n_upper(i<j)": int(n_upper),
    "n_lower(i>j)": int(n_lower),
    "weight_sample_min": float(sample.min()) if sample.size else
None,
    "weight_sample_median": float(np.median(sample)) if
sample.size else None,
    "weight_sample_max": float(sample.max()) if sample.size else
None,
}
return info

info = overview_full_dataset(path)
info
{'N_inferred': 14340,
'n_total_lines': 9041364,
'n_diagonal': 14340,
'n_upper(i<j)': 0,
'n_lower(i>j)': 9027024,
'weight_sample_min': 0.03004900924861431,
'weight_sample_median': 0.038211122155189514,
'weight_sample_max': 1.0}
```

У мережі з випадковою підвибіркою ваг (300k значень) загалом збережено 14 340 генів (вузлів).

- Діагональ A_{ii} присутня і має 14 340 записів, тобто у файлі є рядки типу `i i 1` (самозв'язок). Для аналізу мережі ми приберемо діагональ, бо self-loop майже завжди не використовують у стандартних метриках.
- Файл зберігає тільки нижній трикутник матриці (де $i > j$) тобто половину симетричної матриці, де кожен запис $i > j$ — це одне унікальне ненапрявлене ребро. Щоб зробити повну матрицю суміжності, ми при побудові графа додамо $i(i, j)$, $i(j, i)$.
- Типова вага дуже мала (медіана ~ 0.038 близька до мінімуму ~ 0.03), але є рідкісні дуже сильні зв'язки (до 1.0). Розподіл ваг, найімовірніше, буде містити важкий хвіст: багато слабких зв'язків, мало сильних.
- Через домінування слабких зв'язків просте глобальне порогування по значення ваги для розрідження може суттєво змінювати зв'язність мережі (підтвердимо це, якщо GCC при збільшенні `top-q%` буде зростати повільно).

2. Побудова розрідженого графа, придатного для подальших метрик

GCC fraction у цьому випадку буде ключовим критерієм при зменшенні зв'язків і виборі оптимального розміру кінцевої вибірки, тому що метрики відстаней на кшталт середньої довжини найкоротшого шляху $\langle l \rangle$, максимального шляху l_{max} або розподілу $P(l)$ мають зміст лише тоді, коли між вузлами існують шляхи. Якщо граф розпадається на багато компонент, то для великої частини пар вузлів шлях не існує, а метрики втрачають репрезентативність.

У моделях поширення (наприклад, SIR) або в аналізі робастності (видалення вузлів) нас цікавить, чи залишається велика зв'язна частина мережі. Це також майже завжди зводиться до поведінки GCC.

Ми хочемо робити висновки про мережу, а не про маленькі шматочки. Якщо GCC fraction = 0.3, то будь-які висновки про шляхи/процеси стосуються лише $\sim 30\%$ генів. Тому практична ціль на цьому етапі отримати високу GCC fraction (наприклад, ≥ 0.85).

2.2. Експеримент 1: просте `top-q%` порогування за вагою

Природний "наївний" спосіб розрідження через відсіювання усіх ребер поза `top-q%` за вагою.

Очікувана проблема: у кореляційних/подібнісних мережах часто буває так, що містки між групами (хабами) мають не найбільші ваги. Тому коли ми залишаємо тільки верхівку за вагою, мережа розсипається на компоненти.

```
def mtx_iter_entries(path):
    with open(path, "r", encoding="utf-8", errors="replace") as f:
        header = f.readline().strip()
        if not header.startswith("%MatrixMarket"):
```

```

        raise ValueError("Not a MatrixMarket file")

    line = f.readline()
    while line and line.lstrip().startswith("%"):
        line = f.readline()

    # пропускаємо порожні
    while line and not line.strip():
        line = f.readline()

    n_rows, n_cols, nnz = map(int, line.strip().split())
    yield ("__shape__", n_rows, n_cols, nnz)

    for line in f:
        if not line.strip() or line.lstrip().startswith("%"):
            continue
        i, j, v = line.split()[:3]
        yield (int(i) - 1, int(j) - 1, float(v))

def estimate_threshold_top_frac(path, top_frac=0.01,
sample_size=500_000, seed=0):
    rng = np.random.default_rng(seed)
    sample = np.empty(sample_size, dtype=np.float32)
    filled = 0
    seen = 0

    it = mtx_iter_entries(path)
    tag = next(it) # ('__shape__', n, n, nnz)

    for i, j, w in it:
        if i == j:
            continue
        seen += 1
        w = np.float32(w)

        if filled < sample_size:
            sample[filled] = w
            filled += 1
        else:
            r = rng.integers(0, seen)
            if r < sample_size:
                sample[r] = w

    sample = sample[:filled]
    thr = np.quantile(sample, 1.0 - top_frac, method="higher")
    return float(thr)

def build_sparse_graph_threshold_robust(path, threshold,
drop_diagonal=True):
    thr = float(threshold)

```

```

rows = array("I")
cols = array("I")
data = array("f")

max_idx = -1
started = False # щоб пропустити заголовок/коментарі

with open(path, "r", encoding="utf-8", errors="replace") as f:
    for line in f:
        s = line.strip()
        if not s:
            continue

        # пропускаємо заголовок і коментарі
        if s.startswith("%%MatrixMarket"):
            continue
        if s.startswith("%"):
            continue

        # тепер очікуємо або size-line, або edge-line
        parts = s.split()
        if len(parts) < 3:
            continue

        # намагаємося інтерпретувати як "i j w"
        try:
            i = int(parts[0]) - 1
            j = int(parts[1]) - 1
            w = float(parts[2])
        except Exception:
            continue

        started = True

        if drop_diagonal and i == j:
            max_idx = max(max_idx, i, j)
            continue

        max_idx = max(max_idx, i, j)

        if w < thr:
            continue

        # додаємо обидва напрямки (ненаправлений граф)
        rows.append(i); cols.append(j); data.append(np.float32(w))
        rows.append(j); cols.append(i); data.append(np.float32(w))

    if not started:
        raise ValueError("No numeric edge lines were parsed. Check

```

```

file format/path.")

N = max_idx + 1
A = sparse.coo_matrix(
    (np.frombuffer(data, dtype=np.float32),
     np.frombuffer(rows, dtype=np.uint32), np.frombuffer(cols,
dtype=np.uint32))),
    shape=(N, N)
).tocsr()

A.setdiag(0)
A.eliminate_zeros()
return A

def gcc_fraction_from_csr(A):
    n_comp, labels = connected_components(A, directed=False,
return_labels=True)
    gcc = int(np.bincount(labels).max())
    return gcc / A.shape[0], n_comp

def topq_experiment(path, fracs=(0.005, 0.01, 0.02, 0.03, 0.05, 0.1)):
    rows = []
    for f in fracs:
        thr = estimate_threshold_top_frac(path, top_frac=f)
        A = build_sparse_graph_threshold_robust(path, threshold=thr)

        N = A.shape[0]
        M = A.nnz // 2
        avg_k = 2*M / N

        gcc_frac, n_comp = gcc_fraction_from_csr(A)
        rows.append((f, thr, M, avg_k, n_comp, gcc_frac))

        print(f"top={f:.3f} thr={thr:.5f} M={M} <k>={avg_k:.2f}
comps={n_comp} GCC={gcc_frac:.3f}")

    return rows

rows = topq_experiment(path)

top=0.005 thr=0.09486 M=44274 <k>=6.17 comps=10842 GCC=0.231
top=0.010 thr=0.08547 M=87807 <k>=12.25 comps=9650 GCC=0.316
top=0.020 thr=0.07650 M=178013 <k>=24.83 comps=8320 GCC=0.411
top=0.030 thr=0.07150 M=267099 <k>=37.25 comps=7463 GCC=0.473
top=0.050 thr=0.06529 M=446858 <k>=62.32 comps=6272 GCC=0.556
top=0.100 thr=0.05696 M=898900 <k>=125.37 comps=4623 GCC=0.674

```

Із ростом `top` мережа стає щільнішою: (M) і $\langle k \rangle$ швидко зростають (наприклад, від $\langle k \rangle \approx 6.17$ при `top=0.005` до $\langle k \rangle \approx 125.37$ при `top=0.10`). Але при цьому зв'язність відновлюється повільно:

- **GCC** зростає лише від 0.231 до 0.674 навіть при **top=0.10**.
- кількість компонент **comps** залишається дуже великою (від ~10k до ~4.6k).

Гіпотеза підтвердилась, просте **top-q%** порогування за вагою робить мережу сильно фрагментованою, тому такий граф незручний для подальших задач.

2.1 Експеримент 2: kNN-розрідження

Проблема top-q%, що воно "рівняє" всі вузли під один глобальний поріг. Але в реальних біологічних даних для частини генів зв'язки слабші за шкалою (але важливі відносно інших їхніх зв'язків), і якщо глобально відсікти все "нижче порогу", то такі гени стають ізольованими або потрапляють у дрібні компоненти.

kNN-розрідження робить більш справедливу річ:

- кожен ген зберігає **k найсильніших сусідів**,
- ми гарантуємо, що в кожного вузла є хоча б кілька ребер,
- це часто значно підвищує GCC fraction при помірному числі ребер.

```
def infer_N_from_file(path):
    max_idx = -1
    for i, j, w in iter_mtx_edges(path):
        max_idx = max(max_idx, i, j)
    return max_idx + 1

def build_knn_edges(path, N, k=20, ignore_diagonal=True):
    heaps = [ [] for _ in range(N) ] # min-heap: (w, nbr)

    # беремо нижній трикутник
    for i, j, w in iter_mtx_edges(path):
        if ignore_diagonal and i == j:
            continue
        if not (i > j):
            continue

        # оновлюємо для i
        hi = heaps[i]
        if len(hi) < k:
            heapq.heappush(hi, (w, j))
        else:
            if w > hi[0][0]:
                heapq.heapreplace(hi, (w, j))

        # оновлюємо для j
        hj = heaps[j]
        if len(hj) < k:
            heapq.heappush(hj, (w, i))
        else:
            if w > hj[0][0]:
                heapq.heapreplace(hj, (w, i))
```

```

# унікальні ненаправлені ребра
edges = {}
for u in range(N):
    for w, v in heaps[u]:
        a, b = (u, v) if u < v else (v, u)
        if (a, b) not in edges or w > edges[(a, b)]:
            edges[(a, b)] = w

return [(a, b, w) for (a, b), w in edges.items()]

def edges_to_csr(N, edges):
    rows, cols, data = [], [], []
    for u, v, w in edges:
        rows.extend([u, v])
        cols.extend([v, u])
        data.extend([w, w])
    A = sparse.coo_matrix((data, (rows, cols)), shape=(N, N)).tocsr()
    A.setdiag(0)
    A.eliminate_zeros()
    return A

def basic_stats_knn(A):
    N = A.shape[0]
    M = A.nnz // 2
    deg = np.diff(A.indptr)
    n_comp, labels = connected_components(A, directed=False,
return_labels=True)
    gcc = int(np.bincount(labels).max())
    gcc_frac = gcc / N if N else 0.0
    avg_k = 2 * M / N if N else 0.0

    return {
        "N": int(N),
        "M": int(M),
        "avg_degree": float(deg.mean()),
        "<k>": float(avg_k),
        "kmax": int(deg.max()) if N else 0,
        "comps": int(n_comp),
        "GCC": float(gcc_frac),
    }

N = 14340 # знаємо з EDA

for k in [5, 10, 15, 20, 30, 50]:
    edges = build_knn_edges(path, N=N, k=k)
    A_knn = edges_to_csr(N, edges)
    s = basic_stats_knn(A_knn)
    summary = (f"N={s['N']} M={s['M']}
avg_degree={s['avg_degree']:.2f} <k>={s['<k>']:.2f} "
              f"kmax={s['kmax']} comps={s['comps']}")

```

```

GCC={s['GCC']:.3f}")
print(f"k={k}", summary)

k=5 N=14340 M=65761 avg_degree=9.17 <k>=9.17 kmax=1282 comps=321
GCC=0.977
k=10 N=14340 M=128851 avg_degree=17.97 <k>=17.97 kmax=1706 comps=320
GCC=0.978
k=15 N=14340 M=190332 avg_degree=26.55 <k>=26.55 kmax=2097 comps=320
GCC=0.978
k=20 N=14340 M=250565 avg_degree=34.95 <k>=34.95 kmax=2446 comps=320
GCC=0.978
k=30 N=14340 M=368180 avg_degree=51.35 <k>=51.35 kmax=2957 comps=320
GCC=0.978
k=50 N=14340 M=593874 avg_degree=82.83 <k>=82.83 kmax=3599 comps=320
GCC=0.978

```

Уже при $k=5$ отримуємо: **GCC** ≈ 0.977 , тобто $\sim 97.7\%$ генів у найбільшій зв'язній компоненті, **comps** ≈ 321 , набагато менше компонент, ніж у top-q%.

При збільшенні k GCC майже не змінюється (≈ 0.978), а $\langle k \rangle$ росте (від ~ 9.17 до ~ 82.83), тобто граф стає дедалі щільнішим, але зв'язність уже "досягнута" майже з самого початку.

kNN підходить краще, бо він вирівнює локальну ситуацію для кожного вузла. Кожен ген зберігає свої найсильніші зв'язки, тому вузли рідше стають ізольованими, і мережа краще зв'язується в одну велику компоненту, що критично, бо більшість аналізів (шляхи, поширення, атаки) мають сенс саме на великій зв'язній частині мережі.

Фінальний розріджений граф

Візуалізуємо

```

def visualize_sample_from_gcc(A_gcc, sample_n=500, seed=0, ax=None,
title=None):
    rng = np.random.default_rng(seed)
    n = A_gcc.shape[0]
    sample_n = min(sample_n, n)

    # випадкові вузли з GCC і індукований підграф
    idx = np.sort(rng.choice(n, size=sample_n, replace=False))
    A_sub = A_gcc[idx][:, idx]

    G = nx.from_scipy_sparse_array(A_sub)

    pos = nx.spring_layout(G, seed=seed, k=None)

    if ax is None:
        plt.figure(figsize=(8, 8))
        ax = plt.gca()

    nx.draw_networkx_nodes(G, pos, node_size=8, ax=ax)

```

```

nx.draw_networkx_edges(G, pos, width=0.3, alpha=0.4, ax=ax)

ax.set_axis_off()
ax.set_title(title or f"n={sample_n}")

N = 14340
k_list = [10, 15, 20]
sample_list = [500, 1000, 1500]

fig, axes = plt.subplots(nrows=len(k_list), ncols=len(sample_list),
figsize=(18, 18))

for r, k_final in enumerate(k_list):
    edges = build_knn_edges(path, N=N, k=k_final)
    A = edges_to_csr(N, edges)

    n_comp, labels = connected_components(A, directed=False,
return_labels=True)
    sizes = np.bincount(labels)
    gcc_label = sizes.argmax()
    gcc_nodes = np.where(labels == gcc_label)[0]
    A_gcc = A[gcc_nodes][:, gcc_nodes]

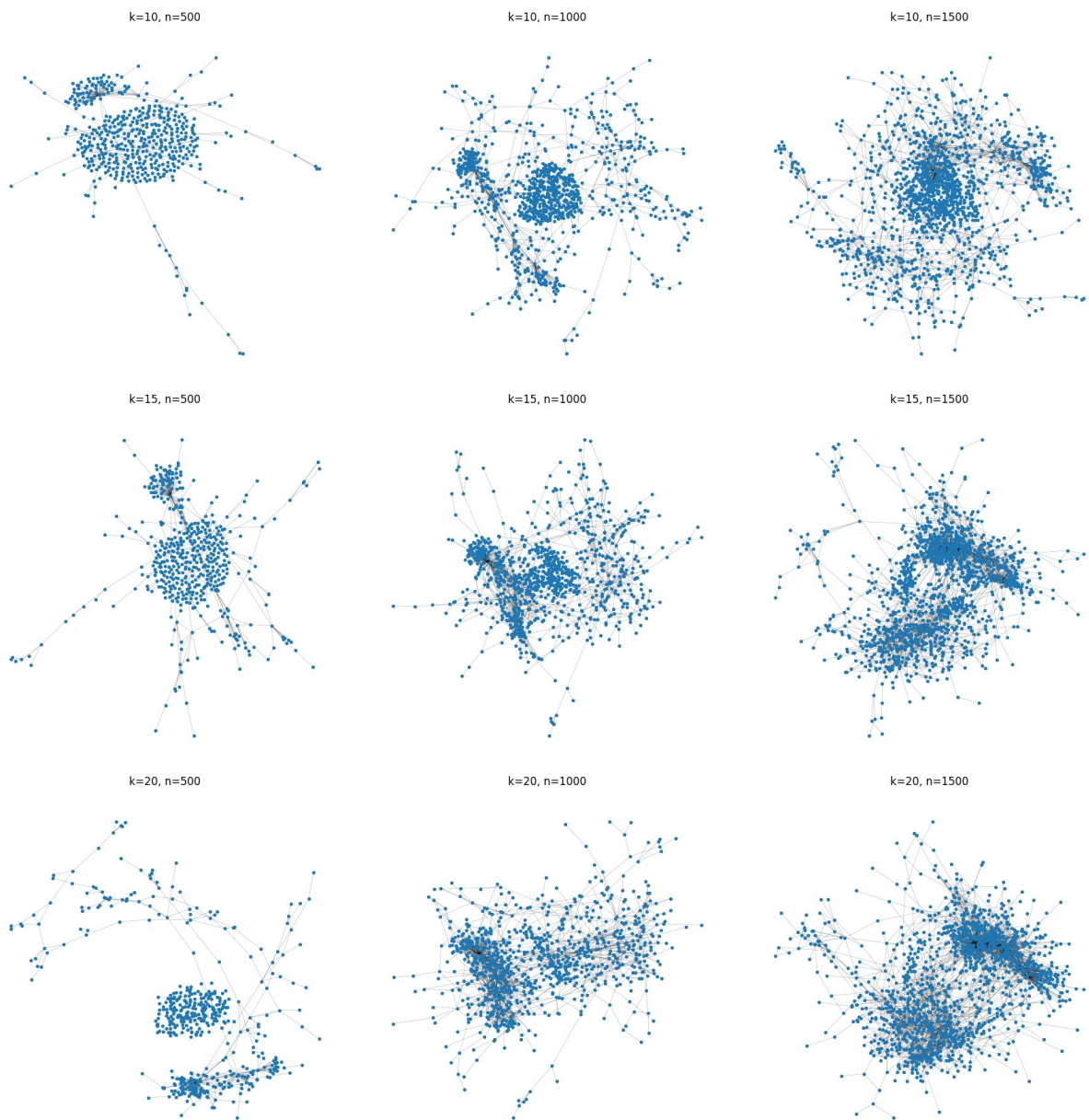
    print(f"k={k_final}  N={A.shape[0]}  M={A.nnz//2}  "
          f"GCC size={A_gcc.shape[0]}  GCC
fraction={A_gcc.shape[0]/A.shape[0]:.3f}  comps={n_comp}")

    for c, sample_n in enumerate(sample_list):
        ax = axes[r, c]
        visualize_sample_from_gcc(
            A_gcc,
            sample_n=sample_n,
            seed=42,
            ax=ax,
            title=f"k={k_final}, n={sample_n}"
        )

plt.tight_layout()
plt.show()

```

k=10	N=14340	M=128851	GCC size=14020	GCC fraction=0.978	comps=320
k=15	N=14340	M=190332	GCC size=14020	GCC fraction=0.978	comps=320
k=20	N=14340	M=250565	GCC size=14020	GCC fraction=0.978	comps=320

Цікаво що для всіх 3 випадків всі гени (всі вузли, які є в датасеті) **$N = 14340$** , у найбільшій зв'язній компоненті **$GCC\ size = 14020$** , отже **$14340 - 14020 = 320$ вузлів** поза GCC, що рівне **$comps = 320$** . Тобто поза GCC майже кожен із цих 320 вузлів є окремою компонентою розміру 1 (ізолюваним вузлом).

kNN добре "зшив" майже всю мережу (97.8% генів), але є невелика група генів, які мають дуже слабкі зв'язки з іншими, або їхні найсильніші зв'язки теж ведуть у маленькі групи/не взаємні, і в підсумку вони лишились без зв'язків у побудованому графі.

Вибір фінального k :

Візьмемо $k = 15$ як компроміс для обрахунку основних метрик. GCC майже максимальна вже з $k=5$ і максимальна з $k=10$, але $k=15$ дає трохи щільніший граф, стабільніший для центральностей і спільнот.

```
# Фінальний параметр розрідження (kNN)
K_SPARSE = 15

# Побудова робочого kNN-графа
N = 14340
edges = build_knn_edges(path, N=N, k=K_SPARSE)
A_work = edges_to_csr(N, edges)

print(f"Working graph ready: k={K_SPARSE}, N={A_work.shape[0]},
M={A_work.nnz//2}")

# Побудова підграфа тільки найбільшої зв'язної компоненти
n_comp, labels = connected_components(A_work, directed=False,
return_labels=True)
sizes = np.bincount(labels)
gcc_label = sizes.argmax()
gcc_nodes = np.where(labels == gcc_label)[0]

A_gcc = A_work[gcc_nodes][:, gcc_nodes]

print(f"GCC ready: N={A_gcc.shape[0]}, M={A_gcc.nnz//2},
fraction={A_gcc.shape[0]/A_work.shape[0]:.3f}, comps={n_comp}")

Working graph ready: k=15, N=14340, M=190332
GCC ready: N=14020, M=190331, fraction=0.978, comps=320
```

A_work

Це весь робочий граф після розрідження kNN ($k=15$) на всіх вузлах датасету:

- розмір: 14340×14340
- містить усі компоненти: одну велику + дрібні + можливі ізольовані вузли
- зручно для метрик, які не потребують, щоб між усіма вузлами існували шляхи:
 - $N, M, \{k\}, k_{max}$
 - розподіл ступеня $P(k)$
 - локальна кластерність C (і її розподіл $P(C)$)

A_gcc

Це підграф тільки найбільшої зв'язної компоненти:

- розмір: 14020×14020
- всередині GCC між будь-якими двома вузлами є шлях
- потрібен для метрик, які залежать від найкоротших шляхів і "глобальної зв'язності":

- середня довжина шляху $\langle l \rangle$
- максимальна довжина найкоротшого шляху l_{max}
- розподіл $P(l)$
- процеси поширення і робастність при атаках

Практична робота: Частина 1

Завдання

На побудованому раніше робочому розрідженому графі для заданого датасету (мережа генів) обчислити основні характеристики мережі:

$N, ; M, ; \langle k \rangle, ; k_{max}, ; \langle l \rangle, ; l_{max}, ; GCC, ; C, ; centralities$

Після цього порівняти ці характеристики з класичним випадковим графом Ердоша–Реньї, що має співставний розмір і густину.

Хід роботи

Основні індекси мережі та їх обчислення:

Далі всі метрики ми рахуємо для робочого графа $G=(V, E)$, де:

- V – множина вузлів
- E – множина ребер
- 1. Кількість вузлів $N=|V|$ – кількість генів, які присутні у графі
- 2. Кількість ребер $M=|E|$ – це кількість унікальних ребер (ненаправлений граф)
- 3. Ступінь вузла k_i – кількість сусідів вузла i
- 4. Середній ступінь вузлів $\langle k \rangle = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N k_i$, де для ненапрявленого графа справедливо

$$\sum_{i=1}^N k_i = 2M \Rightarrow \langle k \rangle = \frac{2M}{N}$$
- 5. Максимальний ступінь вузлів $k_{max} = \max_i k_i$

Для GCC (Giant Connected Component) – найбільшої зв'язної компоненти (підмножина вузлів, всередині якої між будь-якими двома вузлами існує шлях) графа фіксуємо кількість компонент n_{comp} , розмір GCC $|GCC|$ та частку вузлів у GCC (GCC fraction) $GCC_{frac} = \frac{|GCC|}{N}$.

Метрики, пов'язані з найкоротшими шляхами, мають сенс лише там, де вузли взаємно досяжні, тому $\langle l \rangle$ і l_{max} ми рахуємо саме на GCC.

Нехай l – довжина найкоротшого шляху між вузлами u і v (у цій частині роботи за кількістю ребер без урахування ваг):

1. Середня довжина найкоротшого шляху $\langle l \rangle = \frac{1}{|\text{Pairs}|} \sum_{u \neq v \in GCC} d(u, v)$, де $|\text{Pairs}| = |GCC| \cdot (|GCC| - 1)$ (якщо рахувати впорядковані пари) або $\frac{|GCC|(|GCC| - 1)}{2}$ (невпорядковані). У реалізації рахуємо відстані від кожної вершини до всіх інших (впорядковані пари), але середнє $\langle l \rangle$ еквівалентне невпорядкованому випадку для ненапрявленого графа
2. Максимальна довжина найкоротшого шляху $l_{\max} = \max_{u, v \in GCC} d(u, v)$ обчислюється BFS (пошук у ширину) без урахування ваг

Кластеризація (C):

Відоображає, наскільки часто "сусіди вузла теж з'єднані між собою", тобто наскільки мережа "трикутна":

1. Локальна кластеризація вузла $C_i = \frac{2T_i}{k_i(k_i - 1)}$ для вузла i зі ступенем $k_i \geq 2$, де T_i – кількість трикутників, що проходять через вузол i
2. Глобальна кластеризація (transitivity) $C = \frac{3 \cdot \text{Triangles}}{\text{Triplets}}$, де Triangles – кількість трикутників у графі, Triplets = $\sum_i \binom{k_i}{2}$ – кількість зв'язаних трійок (дві вершини, приєднані до однієї). Тут Triangles рахуємо через матрицю суміжності A (бінарну, без діагоналі) $\text{Triangles} = \frac{1}{6} \sum_{i,j} ((A^2) \odot A) * i, j$, де $A * i, j = 1$, якщо між i та j є ребро, $A^2 = A \cdot A$ (матриця, елемент $(A^2)_{ij}$ дає кількість шляхів довжини 2 між i та j), а \odot – Адамарів добуток (поелементне множення). Ділення на 6 враховує, що кожен трикутник у ненапрявленому графі підраховується 6 разів

Центральності (centralities):

Показують, "наскільки важливий" вузол у мережі. Ми розраховуємо (на GCC):

1. Degree centrality $C_D(i) = \frac{k_i}{N - 1}$ - скільки прямих з'єднань має вузол (простий, локальний вигляд)
2. Closeness centrality $C_C(i) = \frac{N - 1}{\sum_{j \neq i} d(i, j)}$ - як близько знаходиться вузол до всіх інших вузлів
3. PageRank $PR(i) = \frac{1 - \alpha}{N} + \alpha \sum_{j \in N(i)} \frac{PR(j)}{k_j}$, де α – коефіцієнт затухання (типово 0.85), $N(i)$ – сусіди вузла i . Ітераційна міра "важливості" вузлів, що вимірюється на основі важливості сусідів вузла (рекурсивний вплив)

4. Eigenvector centrality $x_i = \frac{1}{\lambda} \sum_j A_{ij} x_j$ або у векторній формі $Ax = \lambda x$ - те ж визначення через важливість сусідів на основі компоненти головного власного вектора

Порівняння з графом Ердоша–Реньї (ER):

ER-граф $G(N, p)$ - це "випадкова базова модель", що будується через з'єднання кожної пари вузлів $N(N-1)$ (непорядковані пари без (u, u) у нашому випадку) ребром з імовірністю p . Щоб ER був "співставний" із нашим графом, беремо той самий N кількість вузлів і підбираємо p так, щоб очікувана кількість ребер була близькою до нашої

$$E[M_{ER}] = p \cdot \frac{N(N-1)}{2} \approx M. \text{ Звідси } p = \frac{2M}{N(N-1)} \text{ фактично є густиною графа.}$$

Порівнюємо ті самі метрики:

- $N, M, \langle k \rangle, k_{max}$
- GCC fraction, кількість компонент
- $\langle l \rangle, l_{max}$ (на GCC)
- кластеризацію C
- центральності

```
def basic_stats(A):
    # Базові характеристики для CSR-матриці суміжності (ненапрямлений граф)
    N = A.shape[0]
    M = A.nnz // 2
    avg_k = 2 * M / N if N else 0.0
    deg = np.diff(A.indptr)
    kmax = int(deg.max()) if N else 0
    density = (2*M) / (N*(N-1)) if N > 1 else 0.0
    return {"N": int(N), "M": int(M), "<k>": float(avg_k), "kmax": kmax, "density": float(density)}

def extract_gcc(A):
    # Повертає підграф GCC + індекси вузлів GCC + кількість компонент
    n_comp, labels = connected_components(A, directed=False,
    return_labels=True)
    sizes = np.bincount(labels)
    gcc_label = sizes.argmax()
    gcc_nodes = np.where(labels == gcc_label)[0]
    A_gcc = A[gcc_nodes][:, gcc_nodes]
    gcc_frac = A_gcc.shape[0] / A.shape[0] if A.shape[0] else 0.0
    return A_gcc, gcc_nodes, float(gcc_frac), int(n_comp)

def exact_path_stats_unweighted(A_gcc, show_progress=True):
    # Точні <l> - середня довжина найкоротшого шляху (по парах)
    # та l_max - максимальна довжина найкоротшого шляху (діаметр) на GCC (BFS з кожної вершини)
    n = A_gcc.shape[0]
```

```

indptr = A_gcc.indptr
indices = A_gcc.indices

total_dist = 0
total_pairs = 0
global_max = 0

iterator = range(n)
if show_progress:
    iterator = tqdm(iterator, total=n, desc="Exact BFS over GCC")

for s in iterator:
    # BFS
    dist = np.full(n, -1, dtype=np.int32)
    dist[s] = 0
    q = deque([s])

    while q:
        v = q.popleft()
        start, end = indptr[v], indptr[v+1]
        neigh = indices[start:end]
        for u in neigh:
            if dist[u] == -1:
                dist[u] = dist[v] + 1
                q.append(u)

    # У GCC всі повинні бути досяжні (без -1), але про всяк
    випадок >0 прибирає self=0
    reachable = dist[dist > 0]
    if reachable.size:
        total_dist += int(reachable.sum())
        total_pairs += int(reachable.size)
        local_max = int(reachable.max())
        if local_max > global_max:
            global_max = local_max

    avg_l = total_dist / total_pairs if total_pairs else np.nan
    return {"<l>": float(avg_l), "l_max": int(global_max), "pairs":
int(total_pairs)}

def global_clustering_transitivity(A):
    # Точний глобальний коефіцієнт кластеризації (transitivity)
    # Triangles = sum((A^2 ⊙ A)) / 6
    # Triplets = sum_i k_i*(k_i-1)/2
    # C_global = 3*Triangles / Triplets

    # робимо бінарну матрицю (0/1), діагональ прибираємо
    A_bin = A.copy()
    A_bin.data = np.ones_like(A_bin.data)
    A_bin.setdiag(0)

```

```

A_bin.eliminate_zeros()

deg = np.diff(A_bin.indptr)
triplets = np.sum(deg * (deg - 1) // 2)

# A2 = A*A
A2 = A_bin @ A_bin
# sum(A2_ij * A_ij) = 6 * triangles
tri6 = A2.multiply(A_bin).sum()
triangles = tri6 / 6.0

Cg = (3.0 * triangles / triplets) if triplets > 0 else np.nan
return {"C_global": float(Cg), "triangles": float(triangles),
        "triplets": int(triplets)}

def closeness_approx_from_sources(G, sources=50, seed=0):
    # обираємо 'sources' вузлів, рахуємо BFS від кожного source, для
кожного вузла v: avg_dist_to_sources(v) -> closeness ~ 1/avg_dist

    rng = random.Random(seed)
    nodes = list(G.nodes())
    n = len(nodes)
    s = min(int(sources), n)
    src = rng.sample(nodes, s)

    # накопичуємо суму дистанцій до джерел
    dist_sum = {v: 0.0 for v in nodes}
    reach_cnt = {v: 0 for v in nodes}

    for s_node in src:
        # BFS distances from s_node
        d = nx.single_source_shortest_path_length(G, s_node)
        for v, dv in d.items():
            if v == s_node:
                continue
            dist_sum[v] += dv
            reach_cnt[v] += 1

    # оцінка closeness
    clos = {}
    for v in nodes:
        if reach_cnt[v] == 0:
            clos[v] = 0.0
        else:
            avg_d = dist_sum[v] / reach_cnt[v]
            clos[v] = 1.0 / avg_d if avg_d > 0 else 0.0
    return clos

def centralities_report(G, seed=0, betweenness_mode="approx",
                        k_approx=200, closeness_mode="approx", closeness_sources=50):

```

```

# Центральності

# degree (точно)
deg_cent = nx.degree_centrality(G)

# closeness (точно)
if closeness_mode == "exact":
    closeness = nx.closeness_centrality(G)
    closeness_key = "closeness"
else:
    closeness = closeness_approx_from_sources(G,
sources=closeness_sources, seed=seed)
    closeness_key =
f"closeness_approx(sources={min(closeness_sources,
G.number_of_nodes())})"

# PageRank (ітераційно)
pr = nx.pagerank(G, alpha=0.85, weight=None)

# Eigenvector (ітераційно)
ev = nx.eigenvector_centrality(G, max_iter=500, tol=1e-6,
weight=None)

# Betweenness
if betweenness_mode == "exact":
    btw = nx.betweenness_centrality(G, normalized=True,
weight=None)
    key = "betweenness"
else:
    btw = nx.betweenness_centrality(G, k=k_approx, seed=seed,
normalized=True, weight=None)
    key = f"betweenness_approx(k={k_approx})"

return {
    "degree": deg_cent,
    "closeness": closeness,
    "pagerank": pr,
    "eigenvector": ev,
    key: btw
}

def top_items(d, top=10):
    return sorted(d.items(), key=lambda x: x[1], reverse=True)[:top]

def build_er_graph_like(A_work, seed=42):
    # ER граф для порівняння
    s = basic_stats(A_work)
    N = s["N"]
    p = s["density"]
    G_er = nx.erdos_renyi_graph(n=N, p=p, seed=seed, directed=False)

```

```

A_er = nx.to_scipy_sparse_array(G_er, format="csr")
A_er.setdiag(0)
A_er.eliminate_zeros()
return A_er

K_SPARSE = 15
N = 14340

edges = build_knn_edges(path, N=N, k=K_SPARSE)
A_work = edges_to_csr(N, edges)

A_work_gcc, gcc_nodes, gcc_frac, comps = extract_gcc(A_work)
s_work = basic_stats(A_work)

print(f"[WORK] k={K_SPARSE} N={s_work['N']} M={s_work['M']}
<k>={s_work['<k>']:.2f} "
      f"kmax={s_work['kmax']} comps={comps} GCC={gcc_frac:.3f}")

# шляхи на GCC
print("\nComputing exact <l> and l_max on WORK GCC...")
work_paths = exact_path_stats_unweighted(A_work_gcc,
show_progress=True)
print(f"[WORK GCC paths] <l>={work_paths['<l>']:.3f}
l_max={work_paths['l_max']} pairs={work_paths['pairs']}")

# глобальна кластеризація на GCC
print("\nComputing exact global clustering (transitivity) on WORK
GCC...")
work_C = global_clustering_transitivity(A_work_gcc)
print(f"[WORK GCC clustering] C_global={work_C['C_global']:.4f}
triangles≈{work_C['triangles']:.0f}")

# центральності на GCC
print("\nComputing exact centralities on WORK GCC...")
G_work = nx.from_scipy_sparse_array(A_work_gcc)
cent_work = centralities_report(G_work, seed=42,
betweenness_mode="approx", k_approx=200, closeness_mode="approx",
closeness_sources=200)
print("Top 10 nodes by centrality (WORK on GCC; node=0..N_gcc-1):")
for name, d in cent_work.items():
    print(f"\n{name}:")
    for node, val in top_items(d, top=10):
        print(f"    node={node:5d}    original={gcc_nodes[node]:5d}
score={val:.6f}")

# ER
A_er = build_er_graph_like(A_work, seed=42)
A_er_gcc, er_gcc_nodes, er_gcc_frac, er_comps = extract_gcc(A_er)
s_er = basic_stats(A_er)

```

```
print(f"\n\n[ER] N={s_er['N']} M={s_er['M']} <k>={s_er['<k>']:.2f} "
      f"kmax={s_er['kmax']} comps={er_comps} GCC={er_gcc_frac:.3f}")
```

```
print("\nComputing exact <l> and l_max on ER GCC...")
er_paths = exact_path_stats_unweighted(A_er_gcc, show_progress=True)
print(f"[ER GCC paths] <l>={er_paths['<l>']:.3f}
l_max={er_paths['l_max']} pairs={er_paths['pairs']}")
```

```
print("\nComputing exact global clustering (transitivity) on ER
GCC...")
er_C = global_clustering_transitivity(A_er_gcc)
print(f"[ER GCC clustering] C_global={er_C['C_global']:.4f}
triangles≈{er_C['triangles']:.0f}")
```

```
print("\nComputing exact centralities on ER GCC...")
G_er = nx.from_scipy_sparse_array(A_er_gcc)
cent_er = centralities_report(G_er, seed=42,
betweenness_mode="approx", k_approx=200, closeness_mode="approx",
closeness_sources=200)
print("Top 10 nodes by centrality (ER on GCC):")
for name, d in cent_er.items():
    print(f"\n{name}:")
    for node, val in top_items(d, top=10):
        print(f"    node={node:5d}    score={val:.6f}")
```

[WORK] k=15 N=14340 M=190332 <k>=26.55 kmax=2097 comps=320 GCC=0.978

Computing exact <l> and l_max on WORK GCC...

```
{"model_id": "583c87759c624eaa9d506adf5195bf2a", "version_major": 2, "vers
ion_minor": 0}
```

[WORK GCC paths] <l>=3.411 l_max=8 pairs=196546380

Computing exact global clustering (transitivity) on WORK GCC...
[WORK GCC clustering] C_global=0.0468 triangles≈485511

Computing exact centralities on WORK GCC...
Top 10 nodes by centrality (WORK on GCC; node=0..N_gcc-1):

```
degree:
node= 5090    original= 5222    score=0.149583
node= 5399    original= 5541    score=0.138669
node=12833    original=13133    score=0.136886
node= 5870    original= 6019    score=0.129824
node= 5056    original= 5186    score=0.129467
node= 8559    original= 8737    score=0.119267
node= 6050    original= 6200    score=0.091733
node=  114    original=  172    score=0.086525
node=12584    original=12873    score=0.085099
node= 8383    original= 8558    score=0.082888
```

closeness:

node= 8559	original= 8737	score=0.431034
node= 5090	original= 5222	score=0.430108
node=12833	original=13133	score=0.426439
node= 535	original= 597	score=0.415800
node= 114	original= 172	score=0.411523
node= 5056	original= 5186	score=0.410678
node= 5399	original= 5541	score=0.408998
node= 5870	original= 6019	score=0.408998
node= 8383	original= 8558	score=0.408998
node= 6489	original= 6640	score=0.397614

pagerank:

node= 5090	original= 5222	score=0.004767
node= 5399	original= 5541	score=0.004473
node=12833	original=13133	score=0.004370
node= 5870	original= 6019	score=0.004198
node= 5056	original= 5186	score=0.004158
node= 8559	original= 8737	score=0.003778
node= 6050	original= 6200	score=0.002964
node=12584	original=12873	score=0.002729
node= 114	original= 172	score=0.002727
node= 9961	original=10164	score=0.002631

eigenvector:

node=12833	original=13133	score=0.218773
node= 5056	original= 5186	score=0.214550
node= 5399	original= 5541	score=0.212007
node= 5870	original= 6019	score=0.205164
node= 5090	original= 5222	score=0.170267
node= 6050	original= 6200	score=0.160872
node= 8559	original= 8737	score=0.151930
node=12584	original=12873	score=0.151247
node= 6031	original= 6181	score=0.119958
node= 4209	original= 4316	score=0.119538

betweenness_approx(k=200):

node= 5090	original= 5222	score=0.065027
node= 8559	original= 8737	score=0.054156
node=12833	original=13133	score=0.048400
node= 5399	original= 5541	score=0.041553
node= 5870	original= 6019	score=0.038990
node= 5056	original= 5186	score=0.031536
node= 535	original= 597	score=0.029506
node= 114	original= 172	score=0.022294
node= 8383	original= 8558	score=0.021210
node= 9961	original=10164	score=0.017651

[ER] N=14340 M=190173 <k>=26.52 kmax=50 comps=1 GCC=1.000

Computing exact <l> and l_max on ER GCC...

```
{"model_id": "6253765d89094336ae2ea868cb205ce4", "version_major": 2, "version_minor": 0}
```

[ER GCC paths] <l>=3.225 l_max=5 pairs=205621260

Computing exact global clustering (transitivity) on ER GCC...

[ER GCC clustering] C_global=0.0018 triangles≈3094

Computing exact centralities on ER GCC...

Top 10 nodes by centrality (ER on GCC):

degree:

node=11359	score=0.003487
node=13355	score=0.003487
node= 24	score=0.003348
node= 2280	score=0.003348
node= 3487	score=0.003348
node=10270	score=0.003348
node=10638	score=0.003348
node= 1149	score=0.003278
node= 1636	score=0.003278
node= 5389	score=0.003278

closeness:

node= 4446	score=0.337268
node= 6343	score=0.336700
node=12498	score=0.336700
node= 9165	score=0.336134
node= 5389	score=0.335570
node= 9333	score=0.335570
node= 8490	score=0.335008
node=10595	score=0.335008
node= 3031	score=0.334448
node= 7200	score=0.334448

pagerank:

node=11359	score=0.000123
node=13355	score=0.000122
node= 24	score=0.000118
node=10638	score=0.000118
node= 2280	score=0.000118
node=10270	score=0.000118
node= 3487	score=0.000117
node= 1636	score=0.000115
node= 1149	score=0.000115
node= 5389	score=0.000115


```
eigenvector:
node= 3487 score=0.016054
node=13355 score=0.015777
node=11359 score=0.015443
node=10270 score=0.015332
node= 5389 score=0.015324
node= 2280 score=0.015138
node= 1636 score=0.014889
node=10638 score=0.014886
node= 1149 score=0.014828
node=12464 score=0.014744
```

```
betweenness_approx(k=200):
node= 3178 score=0.001372
node=13696 score=0.001199
node= 9165 score=0.001071
node= 6343 score=0.001048
node=14083 score=0.001041
node=11718 score=0.001025
node= 1932 score=0.000991
node=14233 score=0.000976
node= 7632 score=0.000974
node= 5389 score=0.000963
```

Інтерпретація результатів:

Розмір і щільність мережі

WORK:

- $N=14340$, $M=190332$, $\langle k \rangle=26.55$
- $k_{max}=2097$ – дуже великий максимум
- компонент: 320, GCC fraction = 0.978 (тобто ~97.8% вузлів у найбільшій компоненті)

ER:

- $N=14340$, $M=190173$, $\langle k \rangle=26.52$ (майже те саме)
- $k_{max}=50$ – дуже малий максимум (у 42 рази менший)
- компонент: 1, GCC fraction = 1.000 (граф зв'язний)

Порівнюються графи однакової "середньої густини" через $\langle k \rangle$, але структура різна:

- У WORK є дуже сильна неоднорідність ступенів, існують вузли-хаби з тисячами зв'язків
- У ER ступені близькі до "дзвіноподібного" розподілу, тому k_{max} малий

Що очікувано, тому що у генній мережі є "універсальні" гени/регулятори/вузли, пов'язані з дуже багатьма іншими, а в ER такого не буває, бо там зв'язки випадкові та рівномірні.

Зв'язність: GCC і компоненти

WORK:

Має 320 компонент, але при цьому майже все сидить у GCC (0.978). Це означає, що є "основний організований каркас" мережі + багато дрібних ізольованих/слабко-пов'язаних груп.

ER:

У ER при такому $\langle k \rangle$ граф природно стає зв'язним (1 компонента), і це відповідає теорії випадкових графів.

kNN-розрідження не гарантує повну зв'язність, тому частина генів випадає в окремі групи, але основний біологічний сигнал все одно формує великий зв'язний ядровий компонент.

Найкоротші шляхи: $\langle l \rangle$ і l_{max}

WORK (на GCC):

- $\langle l \rangle = 3.411$
- $l_{max} = 8$

ER:

- $\langle l \rangle = 3.225$
- $l_{max} = 5$

ER має трохи коротші шляхи і менший діаметр, бо зв'язки розкидані випадково, і це створює ефект майже оптимальної навігації.

WORK має довший хвіст відстаней (діаметр 8), що типово для реальних мереж, де є модулі/спільноти, і хоча зв'язки короткі в середньому, між деякими ділянками мережі треба пройти більше кроків.

Це також small-world поведінка, коли середня відстань $\sim 3-3.5$ при 14k вузлів дуже мала. Тобто мережа компактна, але не настільки перемішана, як ER.

Кластеризація C і трикутники

WORK:

- $C_{global} = 0.0468$
- трикутники $\approx 485,511$

ER:

- $C_{global} = 0.0018$
- трикутники $\approx 3,094$

Інтерпретація

У WORK кластеризація у ~26 разів більша, ніж у ER ($0.0468/0.0018 \approx 26$), і трикутників на порядки більше.

У генній мережі дуже багато трикутних зв'язків, тобто якщо ген А пов'язаний з В і С, то В і С теж часто пов'язані. Це характерно для функціональних модулів ко-регульованих груп генів і локальної структури типу "гени з однієї підсистеми взаємопов'язані".

У випадковому ER-графі такі трикутники виникають рідко, бо немає механізму "групування".

Центральності: хто "важливий: і чому

WORK: дуже сильна узгодженість метрик

Вузли 5090, 8559, 12833, 5399, 5870, 5056 постійно з'являються в топах:

- degree (хаби)
- pagerank / eigenvector (важливі через зв'язки з важливими)
- closeness (знаходяться "в центрі" за відстанями)
- betweenness (часто лежать на шляхах між частинами мережі)

Ядро мережі формується невеликою групою вузлів, які одночасно дуже зв'язані (degree), впливові в сенсі глобальної "ваги" (pagerank/eigenvector), добре позиційовані для швидкого доступу до інших (closeness) і слугують "містками" між областями (betweenness).

Ці вузли – кандидати на центральні гени у мережі регуляції/коекспресії; потенційно це гени, що пов'язані з багатьма шляхами або регуляторними модулями.

Без мапінгу "індекс → назва гена" ми не можемо сказати, які саме це гени, але з точки зору мережевого аналізу – це ключові кандидати для подальшої інтерпретації.

ER: центральності "пласкі"

В ER немає різко виділених хабів:

- degree топ значення майже однакові (і дуже малі за scale centrality)
- pagerank/eigenvector теж майже рівномірні
- betweenness дуже маленький і розмазаний

Це очікувано, тому що у випадковому графі немає структурних ролей, лише випадкові флуктуації.

Висновок

1. Генна мережа (WORK) не є випадковою, вона має сильну неоднорідність ступенів (хаби) та значно вищу кластеризацію, ніж ER.
2. Мережа має small-world властивості, так як середня довжина шляху близько 3.4 при 14k вузлів і велика частка вузлів у GCC.
3. Висока кластеризація і велика кількість трикутників вказують на наявність модульної структури (групи взаємопов'язаних генів).

4. Центральності узгоджено виділяють невелике "ядро" вузлів, які можуть відповідати ключовим регуляторним/функціональним генам.

а що це за набір важливих вузлів, які саме ці гени

Практична робота: Частина 2

Завдання

На побудованому робочому графі дослідити як розподілені основні індекси мережі та які залежності існують між ними. Знайти розподіли індексів $P(k)$, $P(l)$, $P(C)$, апроксимацій у вигляді показникової та степеневої функцій, узагальнені асортатичності та залежності $C(k)$, $Centrality(k)$, etc.

Допоміжні функції

```
def pmf_discrete(values):  
    """  
    Повертає (x, p) для дискретної випадкової величини:  
    x - можливі значення  
    p - ймовірності P(X=x)  
    """  
    values = np.asarray(values, dtype=int)  
    values = values[values >= 0]  
    counts = np.bincount(values)  
    x = np.nonzero(counts)[0]  
    p = counts[x] / counts.sum()  
    return x, p  
  
def pmf_hist(values, bins=50, range=None):  
    """  
    Гістограмний PMF: повертає центри бінів x і ймовірності p.  
    """  
    values = np.asarray(values, dtype=float)  
    values = values[np.isfinite(values)]  
    hist, edges = np.histogram(values, bins=bins, range=range,  
    density=False)  
    p = hist / hist.sum() if hist.sum() > 0 else hist  
    x = 0.5 * (edges[:-1] + edges[1:])  
    return x, p  
  
def r2_score(y, yhat):  
    ss_res = np.sum((y - yhat) ** 2)  
    ss_tot = np.sum((y - np.mean(y)) ** 2)  
    return 1 - ss_res/ss_tot if ss_tot > 0 else np.nan  
  
def fit_exponential(x, p, xmin=None):
```

```

"""

$$p(x) \approx A * \exp(-\lambda * x)$$


$$\log p = \log A - \lambda * x$$

"""
x = np.asarray(x, dtype=float)
p = np.asarray(p, dtype=float)

mask = (p > 0)
if xmin is not None:
    mask &= (x >= xmin)

x2 = x[mask]
y2 = np.log(p[mask])

# лінійна регресія  $y = a + b*x$ 
b, a = np.polyfit(x2, y2, 1) #  $y \approx b*x + a$ 
yhat = a + b*x2
r2 = r2_score(y2, yhat)

lam = -b
A = np.exp(a)
return {"A": float(A), "lambda": float(lam), "r2_log": float(r2),
"xmin": xmin}

def fit_powerlaw(x, p, xmin=None):
    """
    
$$p(x) \approx B * x^{-\gamma}$$

    
$$\log p = \log B - \gamma * \log x$$

    """
    x = np.asarray(x, dtype=float)
    p = np.asarray(p, dtype=float)

    mask = (p > 0) & (x > 0)
    if xmin is not None:
        mask &= (x >= xmin)

    x2 = x[mask]
    y2 = np.log(p[mask])
    lx = np.log(x2)

    b, a = np.polyfit(lx, y2, 1) #  $y \approx b*\log(x) + a$ 
    yhat = a + b*lx
    r2 = r2_score(y2, yhat)

    gamma = -b
    B = np.exp(a)
    return {"B": float(B), "gamma": float(gamma), "r2_log": float(r2),
"xmin": xmin}

def predict_exponential(x, A, lam):

```

```

    return A * np.exp(-lam * x)

def predict_powerlaw(x, B, gamma):
    return B * np.power(x, -gamma)

def plot_fit_discrete(x, p, fit_exp, fit_pow, title, xlabel):
    plt.figure(figsize=(7,5))
    plt.scatter(x, p)
    plt.title(title)
    plt.xlabel(xlabel)
    plt.ylabel("P")
    plt.yscale("log") # частіше так видно хвіст

    xx = np.array(x, dtype=float)
    if fit_exp is not None:
        pp = predict_exponential(xx, fit_exp["A"], fit_exp["lambda"])
        plt.plot(xx, pp, label=f"exp, R²log={fit_exp['r2_log']:.3f}")
    if fit_pow is not None:
        pp = predict_powerlaw(xx, fit_pow["B"], fit_pow["gamma"])
        plt.plot(xx, pp, label=f"power,
R²log={fit_pow['r2_log']:.3f}")

    plt.legend()
    plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
    plt.show()

def plot_fit_continuous(x, p, fit_exp, fit_pow, title, xlabel):
    plt.figure(figsize=(7,5))
    plt.scatter(x, p)
    plt.title(title)
    plt.xlabel(xlabel)
    plt.ylabel("P")
    plt.yscale("log")

    xx = np.array(x, dtype=float)
    if fit_exp is not None:
        pp = predict_exponential(xx, fit_exp["A"], fit_exp["lambda"])
        plt.plot(xx, pp, label=f"exp, R²log={fit_exp['r2_log']:.3f}")
    if fit_pow is not None:
        pp = predict_powerlaw(xx, fit_pow["B"], fit_pow["gamma"])
        plt.plot(xx, pp, label=f"power,
R²log={fit_pow['r2_log']:.3f}")

    plt.legend()
    plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
    plt.show()

```

P(k): розподіл ступенів і апроксимація

Обчислення $P(k)$:

1. Для кожної вершини i знаходимо ступінь k_i
2. Будуємо емпіричний розподіл $P(k) = \frac{i: k_i = k}{N}$, де N – кількість вершин у GCC

Апроксимація "хвоста" розподілу:

Оскільки найбільш цікава поведінка мереж часто проявляється у хвості (великих (k)), ми фітимо лише частину $k \geq k_{min}$ та перевіряємо дві моделі:

1. Показникова: $P(k) \approx A e^{-\lambda k}$
2. Степенева: $P(k) \approx B k^{-\gamma}$

Щоб порівнювати моделі на логарифмічній шкалі (де хвіст видно краще), ми оцінюємо R^2 для $\log P$ (умовно R_{log}^2)

```
K_SPARSE = 15
N = 14340

edges = build_knn_edges(path, N=N, k=K_SPARSE)
A_work = edges_to_csr(N, edges)

A_work_gcc, gcc_nodes, gcc_frac, comps = extract_gcc(A_work)
G_work = nx.from_scipy_sparse_array(A_work_gcc)

# Ступені у GCC
deg = np.diff(A_work_gcc.indptr).astype(int)

xk, pk = pmf_discrete(deg)

# Для фіту хвоста зазвичай беремо xmin не дуже малий
k_min = max(2, int(np.percentile(deg, 80))) # просте правило: хвіст з 80-го перцентиля

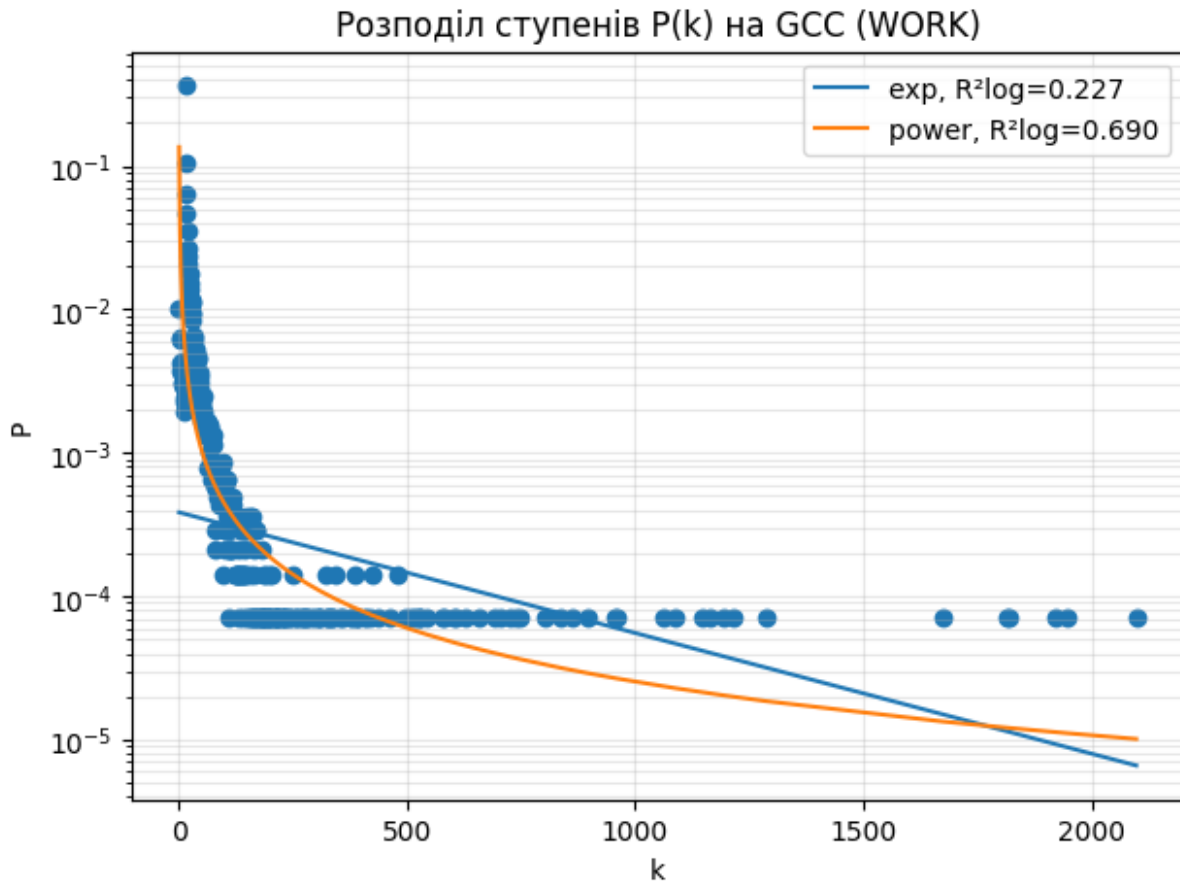
fitk_exp = fit_exponential(xk, pk, xmin=k_min)
fitk_pow = fit_powerlaw(xk, pk, xmin=k_min)

print("P(k) fit (tail from k_min):", k_min)
print("  exponential:", fitk_exp)
print("  power-law   :", fitk_pow)

plot_fit_discrete(xk, pk, fitk_exp, fitk_pow,
                  title="Розподіл ступенів P(k) на GCC (WORK)",
                  xlabel="k")

P(k) fit (tail from k_min): 27
  exponential: {'A': 0.00038532773189200726, 'lambda':
0.0019382271535053801, 'r2_log': 0.22747676342543, 'xmin': 27}
```

```
power-law : {'B': 0.1352640242534854, 'gamma': 1.2420416317251564, 'r2_log': 0.6896204658963276, 'xmin': 27}
```


Для хвоста (від $k_{min}=27$) степенева (power-law) апроксимація краща за показникову:

- R^2_{\log} для exp ≈ 0.227 (погано)
- R^2_{\log} для power-law ≈ 0.690 (помітно краще)

У мережі є "хаби" - небагато вузлів (генів) з дуже великим ступенем k , і багато вузлів з малим (k). Це узгоджується з інтуїцією про біологічні/регуляторні мережі: є "центральні" гени/регулятори, які пов'язані з багатьма іншими, а більшість генів мають обмежене коло "найближчих" зв'язків.

У нас граф побудований через kNN, тому ми штучно гарантуємо мінімальну кількість зв'язків для кожного вузла (часто близько k), що може спотворювати низ розподілу, але хвіст (великі k) все одно показує наявність хабів, бо деякі вузли стають популярними сусідами для багатьох.

P(C): розподіл локальної кластеризації та апроксимація

1. Для кожної вершини i з $k_i \geq 2$: $C_i = \frac{2T_i}{k_i(k_i-1)}$, де T_i – кількість трикутників, що проходять через вершину i
2. Будуємо гістограму значень C_i (бо C неперервний у $[0, 1)$), і нормуємо:

$$P(C \in [c, c+\Delta c]) = \frac{i: C_i \in [c, c+\Delta c]}{N}$$
3. Апроксимуємо хвіст для показникової і степенової форми (для ділянки $C \geq C_{min}$) і порівнюємо R_{log}^2

```
def local_clustering_coeffs(A):
    # Точний локальний коефіцієнт кластеризації C_i для всіх вузлів,
    # працює на бінарному ненапрямленому графі без діагоналі
    # Для вузла i, 2*T_i = sum_j (A^2 @ A)_{ij}, тоді C_i = 2*T_i /
    # (k_i*(k_i-1)) = row_sum / (k_i*(k_i-1))
    A_bin = A.copy()
    A_bin.data = np.ones_like(A_bin.data)
    A_bin.setdiag(0)
    A_bin.eliminate_zeros()

    deg = np.diff(A_bin.indptr).astype(float)

    A2 = A_bin @ A_bin
    B = A2.multiply(A_bin)
    row_sum = np.array(B.sum(axis=1)).reshape(-1) # це 2*T_i

    denom = deg * (deg - 1.0)
    C = np.zeros_like(deg, dtype=float)
    mask = denom > 0
    C[mask] = row_sum[mask] / denom[mask]
    return C

C_i = local_clustering_coeffs(A_work_gcc)

xC, pC = pmf_hist(C_i, bins=60, range=(0.0, 1.0))

C_min = 0.02
fitC_exp = fit_exponential(xC, pC, xmin=C_min)
fitC_pow = fit_powerlaw(xC, pC, xmin=C_min)

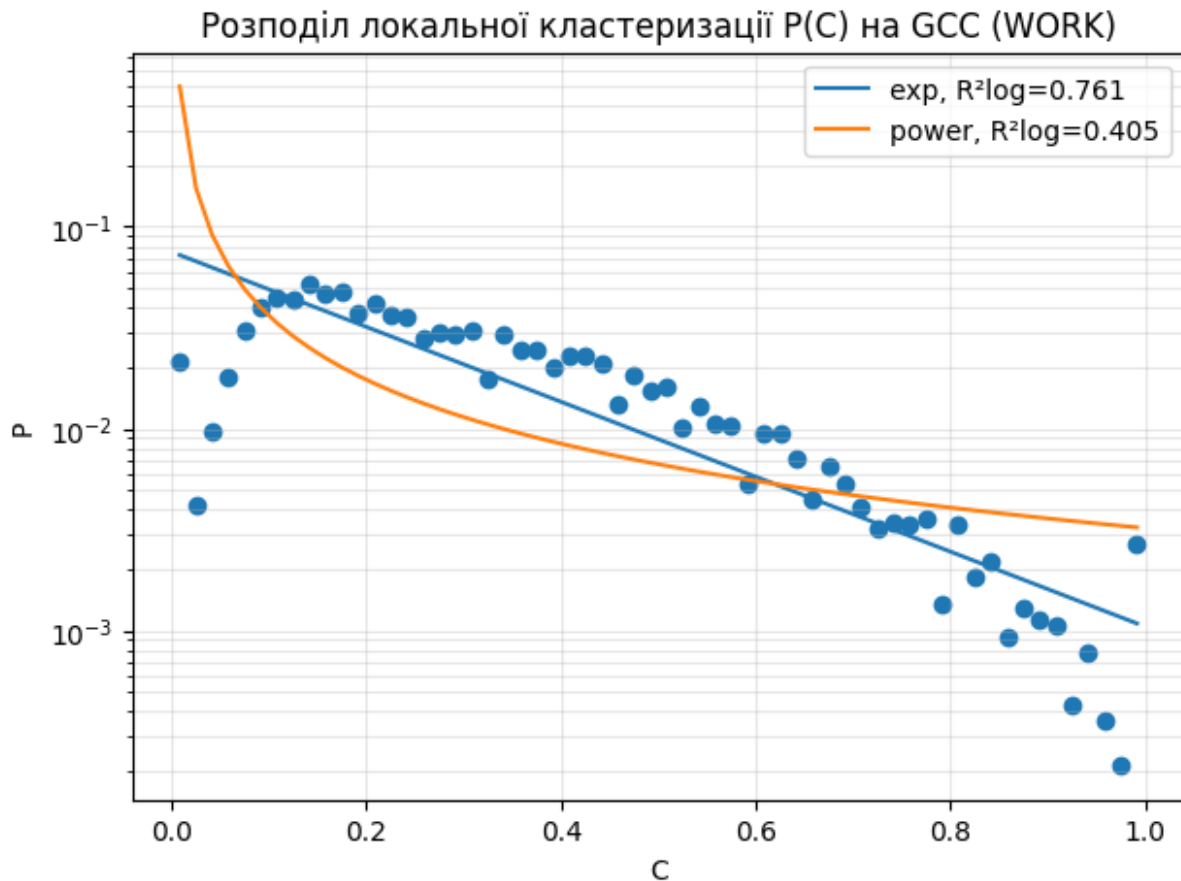
print("P(C) fit (tail from C_min):", C_min)
print("  exponential:", fitC_exp)
print("  power-law   :", fitC_pow)

plot_fit_continuous(xC, pC, fitC_exp, fitC_pow,
                    title="Розподіл локальної кластеризації P(C) на
GCC (WORK)",
                    xlabel="C")
```

```

P(C) fit (tail from C_min): 0.02
exponential: {'A': 0.07500089059145103, 'lambda': 4.27254740949089,
'r2_log': 0.7608661440364344, 'xmin': 0.02}
power-law : {'B': 0.0032129253289874763, 'gamma':
1.0521505326888312, 'r2_log': 0.40488386666790466, 'xmin': 0.02}

```


Для хвоста від $C_{min}=0.02$ показникова апроксимація краща:

- $\exp R_{log}^2 \approx 0.761$ (доволі добре)
- $\text{power-law } R_{log}^2 \approx 0.405$ (гірше)

Значення локальної кластеризації C_i (наскільки сусіди вузла з'єднані між собою) частіше спадають швидко, ближче до експоненційної поведінки. Це означає, що дуже високий C_i трапляється, але рідко, і зростання "трикутності" має не настільки важкий хвіст, як у ступенів.

P(l): розподіл довжин найкоротших шляхів

1. Вибираємо набір джерел (не всі вершини для точного обрахунку через складність обчислень)
2. Запускаємо BFS (для незваженого графа) та збираємо відстані до інших вершин

3. Будуємо розподіл $P(l) = \frac{(u,v):d(u,v)=l}{\text{Pairs}}$, де $d(u,v)$ – довжина найкоротшого шляху

У нашій реалізації ми збираємо відстані для кожного джерела до всіх інших, тобто фактично працюємо з впорядкованими парами (u,v) , $u \neq v$.

Аналогічно фітимо хвіст $l \geq l_{min}$ двома моделями $P(l) \approx Ae^{-\lambda l}$, $P(l) \approx Bl^{-\gamma}$ та порівнюємо R_{log}^2 .

```
def distance_histogram_unweighted(A_gcc, exact=True, n_sources=200,
seed=0, show_progress=True):
    # Повертає (l_values, P(l)) для довжин найкоротших шляхів по
впорядкованих парах (u,v), u!=v із максимумом n*(n-1)
    n = A_gcc.shape[0]
    indptr = A_gcc.indptr
    indices = A_gcc.indices

    rng = np.random.default_rng(seed)
    if exact:
        sources = np.arange(n, dtype=int)
    else:
        n_sources = min(int(n_sources), n)
        sources = rng.choice(n, size=n_sources, replace=False)

    hist = np.zeros(32, dtype=np.int64)
    total_pairs = 0

    it = sources
    if show_progress:
        it = tqdm(it, total=len(sources), desc="BFS for P(l)")

    for s in it:
        dist = np.full(n, -1, dtype=np.int32)
        dist[s] = 0
        q = deque([s])

        while q:
            v = q.popleft()
            start, end = indptr[v], indptr[v+1]
            for u in indices[start:end]:
                if dist[u] == -1:
                    dist[u] = dist[v] + 1
                    q.append(u)

        d = dist[dist > 0] # без self=0
        if d.size == 0:
            continue

        total_pairs += int(d.size)
        dmax = int(d.max())
        if dmax >= len(hist):
```

```

hist = np.pad(hist, (0, dmax - len(hist) + 1))

counts = np.bincount(d, minlength=len(hist))
hist[:len(counts)] += counts

l_vals = np.nonzero(hist)[0]
p = hist[l_vals] / total_pairs if total_pairs > 0 else
hist[l_vals]
return l_vals, p, int(total_pairs)

xl, pl, pairs_used = distance_histogram_unweighted(A_work_gcc,
exact=False, n_sources=3000, seed=42)
print("P(l) computed with pairs:", pairs_used)

l_min = 2
fitl_exp = fit_exponential(xl, pl, xmin=l_min)
fitl_pow = fit_powerlaw(xl, pl, xmin=l_min)

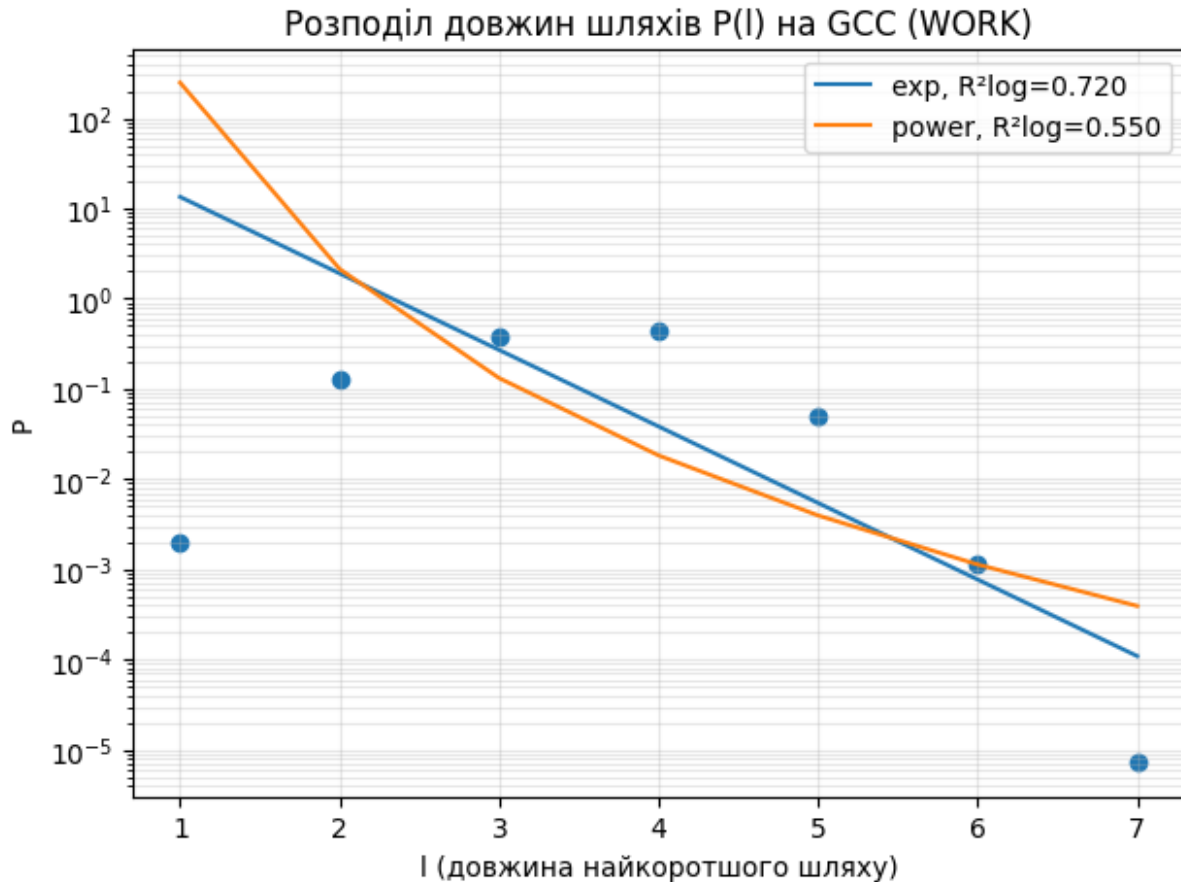
print("P(l) fit (tail from l_min):", l_min)
print("  exponential:", fitl_exp)
print("  power-law   :", fitl_pow)

plot_fit_discrete(xl, pl, fitl_exp, fitl_pow,
                  title="Розподіл довжин шляхів P(l) на GCC (WORK)",
                  xlabel="l (довжина найкоротшого шляху)")

{"model_id": "5960d30cf7c3412286bdd7e602a3e86d", "version_major": 2, "version_minor": 0}

P(l) computed with pairs: 42057000
P(l) fit (tail from l_min): 2
  exponential: {'A': 94.6300824558555, 'lambda': 1.9531424656824166,
'r2_log': 0.7196906577348878, 'xmin': 2}
  power-law   : {'B': 247.93742223762862, 'gamma': 6.863688541693331,
'r2_log': 0.5502346758267755, 'xmin': 2}

```


Розподіл найкоротших шляхів $P(l)$ на GCC має максимум на малих l (переважно 2–4), а ймовірність великих відстаней (6–7) швидко спадає. Це свідчить про "компактність" мережі та наявність small-world властивості: між більшістю пар вузлів існують короткі шляхи, а довгі шляхи трапляються рідко.

Апроксимація хвоста показниковою функцією ($R_{\log}^2 \approx 0.72$) описує дані краще за степеневу ($R_{\log}^2 \approx 0.55$), що відповідає очікуваному швидкому спадові ймовірностей для великих відстаней. Степеневий закон частіше характерний для інших розподілів (наприклад, $P(k)$ у scale-free мережах), але не обов'язково для відстаней.

Зауваження: тут l приймає дуже мало можливих значень (1-7), тому будь-яка апроксимація буде нестабільним.

Кореляції: асортативність і залежності $C(k)$, Centrality(k)

```
def edge_pearson_corr(G, x):
    # Кореляція Пірсона між значеннями x[u] та x[v] по ребрах
    if isinstance(x, dict):
        get = lambda u: x[u]
    else:
        x = np.asarray(x, dtype=float)
        get = lambda u: x[int(u)]
```

```

xs = []
ys = []
for u, v in G.edges():
    xs.append(get(u))
    ys.append(get(v))

xs = np.asarray(xs, dtype=float)
ys = np.asarray(ys, dtype=float)

if xs.size < 2:
    return np.nan
return float(np.corrcoef(xs, ys)[0,1])

# degree assortativity
r_deg = nx.degree_assortativity_coefficient(G_work)
print("Degree assortativity r_k =", r_deg)

# асортативність по кластеризації
r_C = edge_pearson_corr(G_work, C_i)
print("Assortativity by C_i (corr on edges) =", r_C)

Degree assortativity r_k = -0.1278621217409109
Assortativity by C_i (corr on edges) = -0.285681122416236

```

Degree assortativity $r_k = -0.1279$

Це помірно негативне значення, отже, в розрідженому графі (kNN, $k = 15$) хаби (вузли з великим k) частіше під'єднані до вузлів з малим ступенем, а не до інших хабів.

Assortativity by $C_i = -0.2857$

Є аналогом асортативності, але не по ступеню, а по локальному коефіцієнту кластеризації C_i (наскільки "сусіди вузла тяж з'єднані між собою"). Показує помірно сильну негативну кореляцію, тобто є локально щільні кластери (де багато трикутників), але вони з'єднані між собою через вузли, що виконують роль "місточків" (у них часто низька кластеризація, бо вони зв'язують різні частини мережі).

C(k): середня кластеризація для вузлів з однаковим k

```

def mean_by_degree(deg, values):
    # Для кожного k: середнє значення values серед вузлів зі ступенем
    k
    deg = np.asarray(deg, dtype=int)
    values = np.asarray(values, dtype=float)

    sums = defaultdict(float)
    cnts = defaultdict(int)

    for k, val in zip(deg, values):

```

```

    sums[int(k)] += float(val)
    cnts[int(k)] += 1

    ks = np.array(sorted(cnts.keys()))
    means = np.array([sums[k]/cnts[k] for k in ks])
    return ks, means, np.array([cnts[k] for k in ks])

ks, Ck, nk = mean_by_degree(deg, C_i)

plt.figure(figsize=(7,5))
plt.plot(ks, Ck)
plt.xscale("log")
plt.yscale("log")
plt.title("Залежність C(k): середній локальний C_i для ступеня k")
plt.xlabel("k")
plt.ylabel("C(k)")
plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
plt.show()

```


Явна тенденція: зі зростанням k середній $C(k)$ зменшується (на лог-лог виглядає як спад).

Типові результати для реальних мереж:

- Вузли з малим k частіше лежать у щільних модулях (групах), де всі між собою пов'язані → високий C
- Хаби (великий k) часто з'єднують різні групи між собою. Їхні сусіди зазвичай з різних кластерів і не з'єднані між собою → низький C

Це ознака ієрархічної/модульної структури: є локальні щільні групи + "містки" між ними.

Centrality(k): як центральності залежать від k

```
cent_work = centralities_report(G_work, seed=42,
betweenness_mode="approx", k_approx=50, closeness_mode="approx",
closeness_sources=50)

def dict_to_array(d, n):
    arr = np.zeros(n, dtype=float)
    for node, val in d.items():
        arr[int(node)] = float(val)
    return arr

n_gcc = A_work_gcc.shape[0]

pr_arr = dict_to_array(cent_work["pagerank"], n_gcc)
ev_arr = dict_to_array(cent_work["eigenvector"], n_gcc)

btw_key = [k for k in cent_work.keys() if k.startswith("betweenness")]
[0]
btw_arr = dict_to_array(cent_work[btw_key], n_gcc)

ks, PRk, _ = mean_by_degree(deg, pr_arr)
ks, EVk, _ = mean_by_degree(deg, ev_arr)
ks, BTWk, _ = mean_by_degree(deg, btw_arr)

plt.figure(figsize=(7,5))
plt.plot(ks, PRk)
plt.xscale("log")
plt.yscale("log")
plt.title("Залежність PageRank(k)")
plt.xlabel("k")
plt.ylabel("mean PageRank")
plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
plt.show()

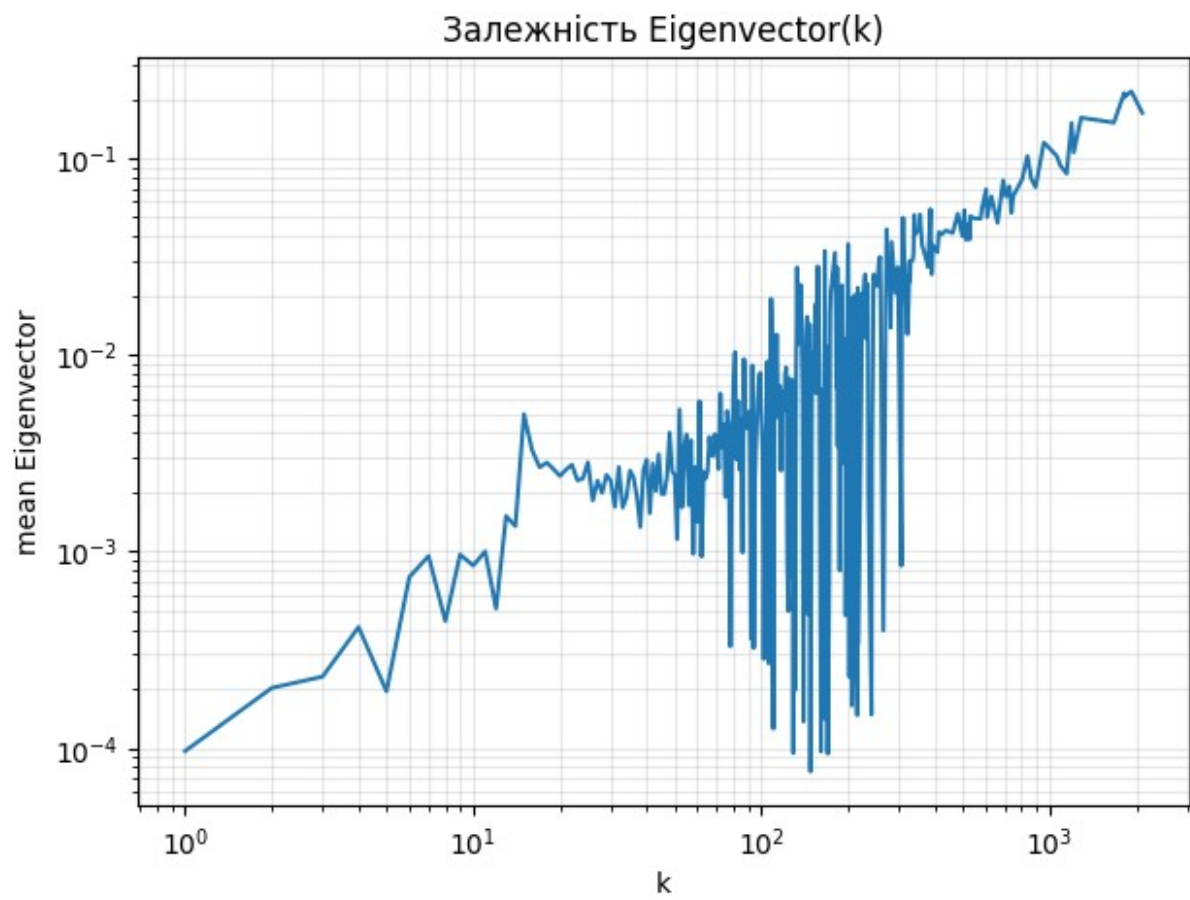
plt.figure(figsize=(7,5))
plt.plot(ks, EVk)
plt.xscale("log")
plt.yscale("log")
plt.title("Залежність Eigenvector(k)")
plt.xlabel("k")
plt.ylabel("mean Eigenvector")
plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
```

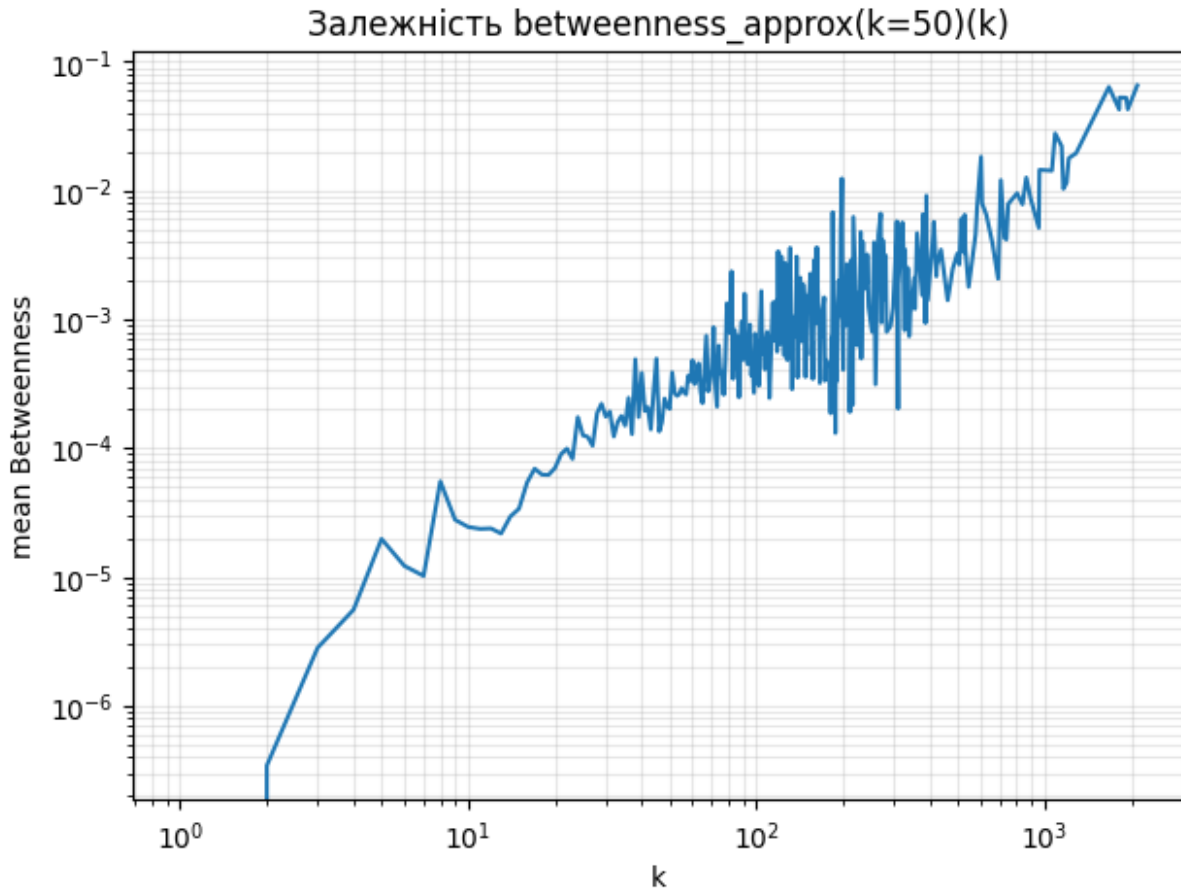


```
plt.show()

plt.figure(figsize=(7,5))
plt.plot(ks, BTWk)
plt.xscale("log")
plt.yscale("log")
plt.title(f"Залежність {btw_key}(k)")
plt.xlabel("k")
plt.ylabel("mean Betweenness")
plt.grid(True, which="both", alpha=0.3)
plt.show()
```


У середньому **Eigenvector**-centrality зростає з k , але є шум/нестабільність на середніх k . Показник високий у вузлів, які не просто мають багато зв'язків, а під'єднані до інших "впливових" вузлів. Хаби сидять у "ядрі" графа, пов'язані між собою або через густі зони. Шум усередині виникає, бо для кожного k може бути небагато вузлів, і значення сильно різняться: частина вузлів з таким k може бути в ядрі, частина — на периферії.

PageRank дуже гладко і майже монотонно росте та сильно корелює з k . Чим більше зв'язків, тим більше "стаціонарної ймовірності". Тобто PageRank тут в основному підтверджує, що високостепеневі вузли домінують як "центральні".

Betweenness (approx) в середньому також зростає з (k) та містить шум усередині, і показує все те ж саме, що частина хабів — "містки" між ділянками графа, важливі для зв'язності та передачі "впливу/сигналу" між модулями.

Підсумок

- $P(k)$ має хвіст, який краще описує **степенева** модель, ніж експоненційна \rightarrow у мережі є **хаби**.
- $P(C)$ краще описується **експоненційною** апроксимацією \rightarrow дуже великі C трапляються рідко і "швидко зникають".
- $C(k)$ падає з ростом $k \rightarrow$ **модульна структура**: дрібні вузли в щільних групах, хаби з'єднують групи.

- $P(l)$ ліпше апроксимується **степеневною** моделлю \rightarrow між більшістю пар вузлів існують короткі шляхи, а довгі шляхи трапляються рідко.
- $Centrality(k)$ загалом зростає з k (PageRank, eigenvector, betweenness) \rightarrow хаби формують "ядро" і/або "містки".
- **Асоративність** за ступенем $r_k < 0$ і за кластеризацією $r_c < 0 \rightarrow$ мережа **дисасортативна**, хаби тягнуться до периферії, а "щільні" вузли з'єднуються через "менш щільні" вузли-посередники.

Практична робота: Частина 3

Завдання

На робочому розрідженому графі проаналізувати виникнення структур (аналіз спільнот) та процесів (стійкість до випадкових і спрямованих атак, поширення)

Допоміжні функції

```
def gcc_fraction_nx(G):
    """Повертає (gcc_size, gcc_fraction_of_original_nodes)."""
    n = G.number_of_nodes()
    if n == 0:
        return 0, 0.0
    gcc = max(nx.connected_components(G), key=len)
    return len(gcc), len(gcc) / n

def community_to_labels(G, communities):
    """
    communities: iterable of sets of nodes
    -> labels dict: node -> community_id
    """
    labels = {}
    for cid, comm in enumerate(communities):
        for u in comm:
            labels[u] = cid
    # на всяк: якщо хтось не потрапив (не має бути), дамо окремий id
    missing = [u for u in G.nodes() if u not in labels]
    if missing:
        cid = max(labels.values(), default=-1) + 1
        for u in missing:
            labels[u] = cid
            cid += 1
    return labels

def summarize_communities(communities):
    sizes = np.array(sorted([len(c) for c in communities]),
```

```

reverse=True), dtype=int)
    return {
        "n_communities": int(len(sizes)),
        "sizes_top10": sizes[:10].tolist(),
        "min_size": int(sizes.min()) if sizes.size else 0,
        "median_size": float(np.median(sizes)) if sizes.size else 0.0,
        "max_size": int(sizes.max()) if sizes.size else 0,
    }

def plot_community_sizes(communities, title):
    sizes = sorted([len(c) for c in communities], reverse=True)
    plt.figure(figsize=(7,4))
    plt.plot(sizes)
    plt.title(title)
    plt.xlabel("community rank")
    plt.ylabel("size")
    plt.grid(True, alpha=0.3)
    plt.show()

def visualize_communities_sample(G, labels, sample_n=800, seed=0,
title=""):
    rng = np.random.default_rng(seed)
    nodes = np.array(list(G.nodes()))
    sample_n = min(sample_n, len(nodes))
    sample = rng.choice(nodes, size=sample_n, replace=False)

    H = G.subgraph(sample).copy()
    # якщо раптом стало зовсім розірвано, можна взяти GCC(H)
    if H.number_of_nodes() > 0:
        gcc = max(nx.connected_components(H), key=len)
        H = H.subgraph(gcc).copy()

    pos = nx.spring_layout(H, seed=seed)
    c = [labels[u] for u in H.nodes()]

    plt.figure(figsize=(8, 6))
    nx.draw_networkx_edges(H, pos, width=0.4, alpha=0.35)
    nx.draw_networkx_nodes(H, pos, node_size=25, node_color=c,
cmap="tab20")
    plt.title(title + f" (sample={H.number_of_nodes()},"
edges={H.number_of_edges()}")
    plt.axis("off")
    plt.show()

def _safe_modularity(G, communities, weight=None):
    """Обгортка для забезпечення передачі списку list[set]."""
    comm_list = [set(c) for c in communities]

```

```

    return modularity(G, comm_list, weight=weight)

def _kl_bisection(G, seed=0, weight=None):
    """
    Kernighan–Lin 2-way bisection. Повертає [setA, setB].
    """
    try:
        A, B = kernighan_lin_bisection(G, seed=seed, weight=weight)
    except TypeError:
        A, B = kernighan_lin_bisection(G, seed=seed)
    return [set(A), set(B)]

def _recursive_kl_bisection(G, target_k=16, seed=0, weight=None,
min_size=50):
    """
    Рекурсивне бісекціонування: розділіть найбільшу частину, доки не
    досягнете target_k частин.
    Корисно для «бісекціонування» з більше ніж 2 спільнотами.
    """
    parts = [set(G.nodes())]

    while len(parts) < target_k:
        idx = int(np.argmax([len(p) for p in parts]))
        nodes = parts.pop(idx)

        if len(nodes) < 2 * min_size:
            parts.append(nodes)
            break

        H = G.subgraph(nodes).copy()
        split = _kl_bisection(H, seed=seed, weight=weight)

        if min(len(split[0]), len(split[1])) == 0:
            parts.append(nodes)
            break

        parts.extend(split)

    return parts

def _girvan_newman_best_partition(G, max_levels=6, weight=None):
    """
    Girvan–Newman повертає ієрархію розділів.
    Ми оцінимо перші `max_levels` і повернемо той, що має найкращу
    модульність.
    ПРИМІТКА: Дуже дорого на великих графах.
    """

```

```

gen = girvan_newman(G)

best_comm = None
best_Q = -1.0

for communities in itertools.islice(gen, max_levels):
    comm_list = [set(c) for c in communities]
    Q = _safe_modularity(G, comm_list, weight=weight)
    if Q > best_Q:
        best_Q = Q
        best_comm = comm_list

return best_comm, float(best_Q)

def _louvain(G, seed=0, weight=None, resolution=1.0):
    """
    Louvain modularity оптимізація. Повертає list[set].
    """
    # networkx signature supports seed + resolution in most versions
    try:
        comm = louvain_communities(G, seed=seed, weight=weight,
        resolution=resolution)
    except TypeError:
        comm = louvain_communities(G, seed=seed, weight=weight)
    return [set(c) for c in comm]

def visualize_comm_result(G, comm_res, method_key, sample_n=1200,
seed=42):
    main = comm_res[method_key]
    labels = community_to_labels(G, main["communities"])

    plot_community_sizes(main["communities"], title=f"Community sizes
({method_key}), Q={main['Q']:.3f}")
    visualize_communities_sample(
        G, labels, sample_n=sample_n, seed=seed, title=f"Communities
on WORK GCC ({method_key})"
    )

```

Виникнення структур: аналіз спільнот

Мета: знайти спільноти (community structure), оцінити їх розміри та "якість" (модульність), подивитися на структуру візуально.

Кроки:

1. Беремо робочий граф на GCC: (G).

2. Запускаємо алгоритми пошуку спільнот (без wag) і порівнюємо їхню логіку:

- `greedy_modularity_communities` (жадібна максимізація модульності)

Ідея: ми хочемо розбити граф на групи так, щоб усередині спільнот було більше ребер, ніж очікується "випадково". Це вимірює модульність Q .

Як працює: алгоритм стартує з дрібного розбиття (умовно: кожна вершина сама собі "спільнота") і далі жадібно об'єднує пари спільнот, які дають найбільший приріст Q . Об'єднання повторюються, доки Q більше суттєво не покращується.

Що це дає: зазвичай отримуємо виразніші спільноти і вищу Q , але ціна більша обчислювальна складність, особливо на великих графах.

- `label_propagation_communities` (поширення міток) – швидкий baseline

Ідея: спільнота "виростає" з локальної узгодженості: вершина схильна належати до тієї ж групи, що й більшість її сусідів.

Як працює: кожна вершина отримує мітку (на старті часто унікальну), а далі в ітераціях вершини оновлюють свою мітку на найпопулярнішу серед сусідів. Поступово великі області графа "узгоджуються" і формують спільноти.

Що це дає: дуже швидко і добре як baseline, але результат може бути нестабільним (залежить від порядку оновлень/випадковості) і не обов'язково оптимізує Q так прямо, як greedy.

3. Рахуємо:

- кількість спільнот,
- розподіл розмірів спільнот,
- $modularity(Q)$ (для оцінки "якості" розбиття).

4. Візуалізуємо:

- розподіл розмірів спільнот,
- підграф із випадкової вибірки вершин, пофарбований за community id.

```
def run_community_analysis(G, seed=0):  
    # greedy modularity  
    print("\n[COMM] Running greedy_modularity_communities ...")  
    comm_greedy = list(greedy_modularity_communities(G, weight=None))
```



```

Q_greedy = modularity(G, comm_greedy, weight=None)
sum_greedy = summarize_communities(comm_greedy)

print(f"[COMM greedy] Q={Q_greedy:.4f}
n={sum_greedy['n_communities']} "
      f"min={sum_greedy['min_size']}
med={sum_greedy['median_size']:.1f} max={sum_greedy['max_size']}")

# label propagation
print("\n[COMM] Running label_propagation_communities ...")
comm_lp = list(label_propagation_communities(G))
Q_lp = modularity(G, comm_lp, weight=None)
sum_lp = summarize_communities(comm_lp)

print(f"[COMM label-prop] Q={Q_lp:.4f}
n={sum_lp['n_communities']} "
      f"min={sum_lp['min_size']} med={sum_lp['median_size']:.1f}
max={sum_lp['max_size']}")

return {"greedy": {"communities": comm_greedy, "Q":
float(Q_greedy), "summary": sum_greedy,
      "label_prop": {"communities": comm_lp, "Q": float(Q_lp),
"summary": sum_lp}}

K_SPARSE = 15
N = 14340

edges = build_knn_edges(path, N=N, k=K_SPARSE)
A_work = edges_to_csr(N, edges)

A_work_gcc, gcc_nodes, gcc_frac, comps = extract_gcc(A_work)
s_work = basic_stats(A_work)

print(f"[WORK] k={K_SPARSE} N={s_work['N']} M={s_work['M']}
<k>={s_work['<k>']:.2f} "
      f"kmax={s_work['kmax']} comps={comps} GCC={gcc_frac:.3f}")

G_work = nx.from_scipy_sparse_array(A_work_gcc)

print(f"[WORK GCC graph] nodes={G_work.number_of_nodes()}
edges={G_work.number_of_edges()}")

# communities
comm_res = run_community_analysis(G_work, seed=42)

main = comm_res["greedy"]
labels = community_to_labels(G_work, main["communities"])

plot_community_sizes(main["communities"], title=f"Community sizes
(greedy), Q={main['Q']:.3f}")
visualize_communities_sample(G_work, labels, sample_n=1200, seed=42,

```

```

title="Communities on WORK GCC (greedy)")

main = comm_res["label_prop"]
labels = community_to_labels(G_work, main["communities"])

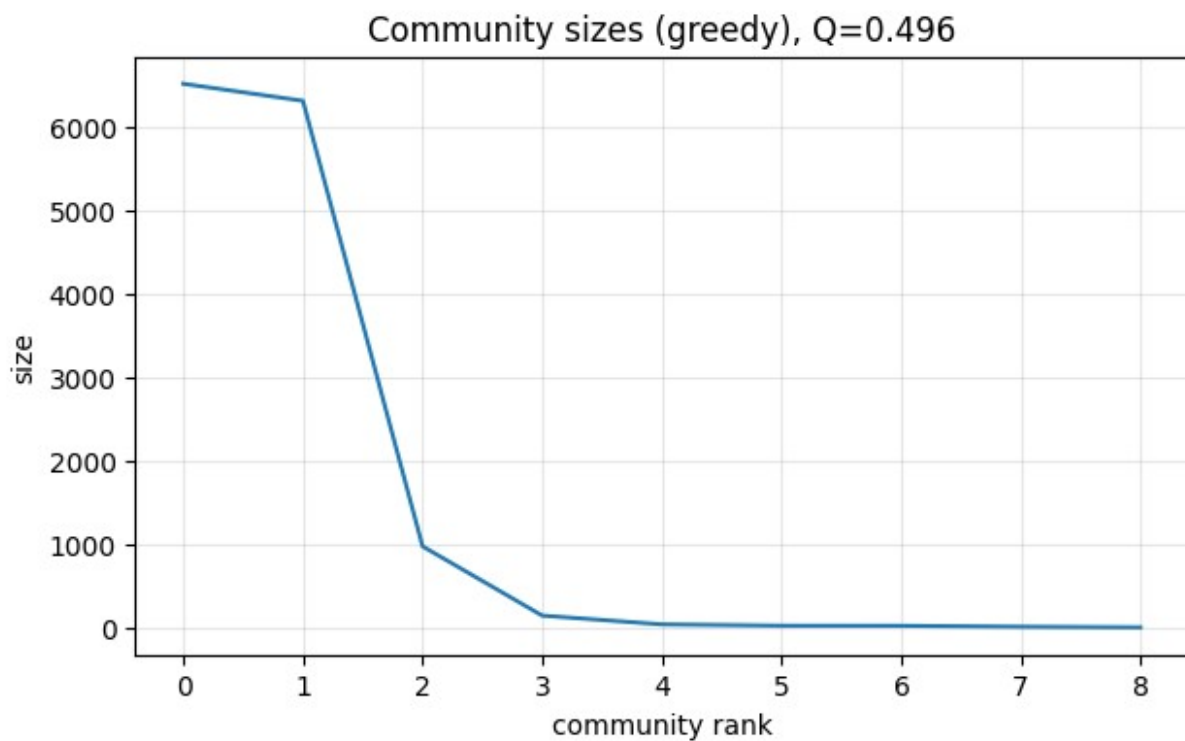
plot_community_sizes(main["communities"], title=f"Community sizes
(label_prop), Q={main['Q']:.3f}")
visualize_communities_sample(G_work, labels, sample_n=1200, seed=42,
title="Communities on WORK GCC (label_prop)")

[WORK] k=15 N=14340 M=190332 <k>=26.55 kmax=2097 comps=320 GCC=0.978
[WORK GCC graph] nodes=14020 edges=190331

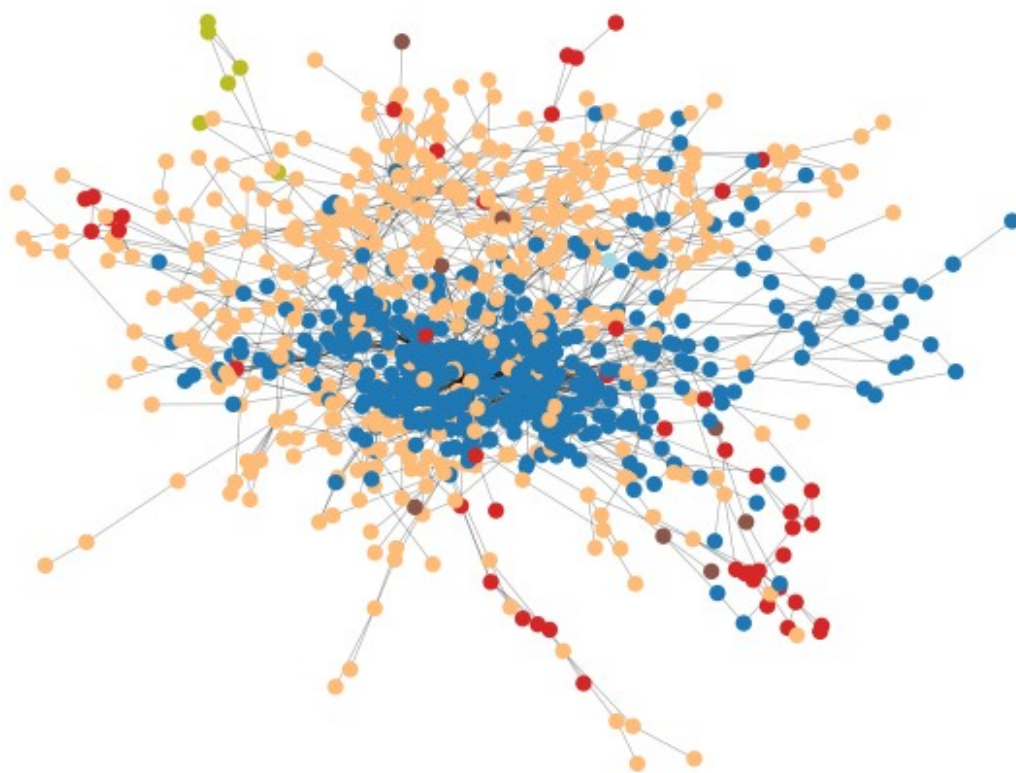
[COMM] Running greedy_modularity_communities ...
[COMM greedy] Q=0.4965 n=9 min=2 med=38.0 max=6508

[COMM] Running label_propagation_communities ...
[COMM label-prop] Q=0.6239 n=19 min=2 med=103.0 max=4456

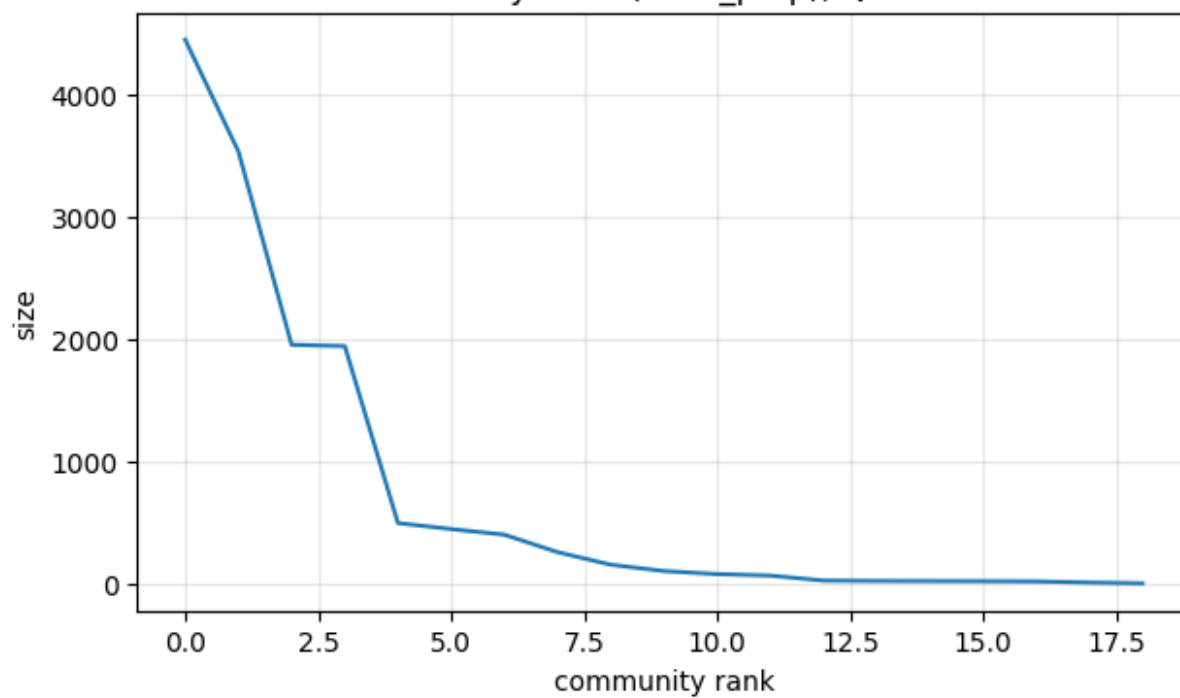
```


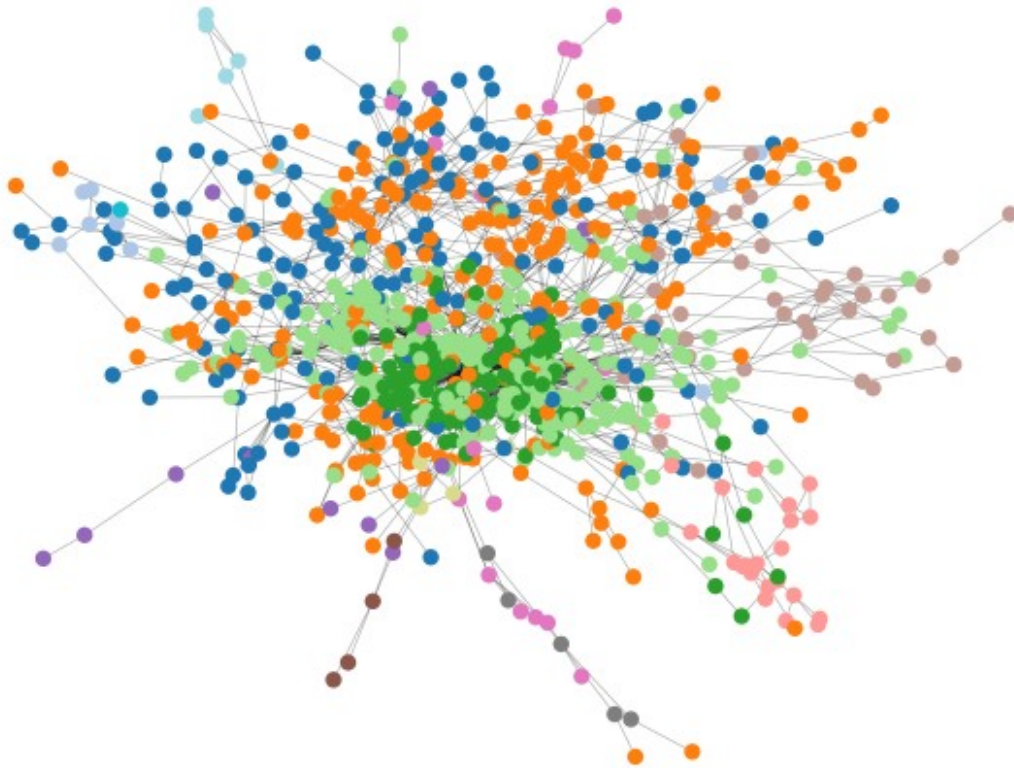
Communities on WORK GCC (greedy) (sample=967, edges=1593)

Community sizes (label_prop), $Q=0.624$

Communities on WORK GCC (label_prop) (sample=967, edges=1593)

Базова структура графа (WORK, $k=15$) показує, що граф усе ще досить щільний *як для розрідженого* (в середньому ~ 26 – 27 сусідів на вузол), що логічно для kNN-ідеї (зв'язки "за схожістю"), дуже великий максимум степеня $k_{max}=2097$ означає наявність суперхабів, більше того майже всі вершини лежать в одній гігантській компоненті. Мережа має достатньо "мостів/хабів", щоб швидко з'єднувати віддалені області, що видно з середньої відстані між двома випадковими вершинами в GCC ~ 3 – 4 ребра.

Це спонукає висунути гіпотези про наявність великих яскраво виражених спільнот, що підтверджується результатами обох методів *greedy_modularity_communities* (максимізація модульності) $Q \approx 0.496$ та *label_propagation_communities* (швидкий baseline) $Q \approx 0.624$. Такі значення Q означають, що в графі є сильна модульна структура: ребер всередині груп значно більше, ніж очікувалося б у "випадковому" аналізі з подібною щільністю.

- *greedy_modularity* $Q \approx 0.496$ знайшов 9 спільнот, 2 найбільші дуже домінують $max=6508$, медіана розміру мала $med=38$
- *label_propagation* знайшов 19 спільнот, при цьому:
 - модульність вища $Q \approx 0.624$
 - найбільша спільнота менша $max=4456$
 - медіана більша $med=103$

label propagation "дробить" структуру детальніше (більше спільнот), часто піднімаючи Q , але розбиття може бути менш стабільним. *Greedy* дає більш грубе, "макрорівневе" групування.

За графіком *sizes* видно кілька великих спільнот і довгий хвіст малих. Це типовий патерн для графів схожості: є велике ядро (або кілька "тем/кластерів") плюс маленькі спеціалізовані групи та периферія.

Візуалізація підграфа підтверджує групування. На випадковій вибірці вузлів (підграф) вузли з однаковим *community id* здебільшого формують локально щільні ділянки. При цьому видно "містки" між кольорами, що узгоджується з реальною мережею: спільноти не ізольовані повністю, між ними є зв'язки через хаби/перехідні вузли.

```
def run_community_analysis(G, seed=0, weight=None,
                           do_bisection=True,
                           recursive_bisection_k=0,
                           do_louvain=True,
                           louvain_resolution=1.0,
                           do_girvan_newman=False,
                           gn_max_levels=6):
    """
    Runs multiple community detection methods once and returns a
    unified dict.
    All methods are evaluated with the same modularity() call (weight
    can be None or "weight").
    """
    results = {}

    # bisection
    if do_bisection:
        print("\n[COMM] Kernighan-Lin bisection ...")
        if recursive_bisection_k and recursive_bisection_k > 2:
            comm_bis = _recursive_kl_bisection(
                G, target_k=int(recursive_bisection_k), seed=seed,
                weight=weight, min_size=50
            )
            Q_bis = _safe_modularity(G, comm_bis, weight=weight)
            results["bisection_recursive"] = {
                "communities": comm_bis,
                "Q": float(Q_bis),
                "summary": summarize_communities(comm_bis),
            }
            print(f"[COMM bisection_recursive] Q={Q_bis:.4f}")
            summary={results['bisection_recursive']['summary']}
        else:
            comm_bis2 = _kl_bisection(G, seed=seed, weight=weight)
            Q_bis2 = _safe_modularity(G, comm_bis2, weight=weight)
            results["bisection_2"] = {
                "communities": comm_bis2,
                "Q": float(Q_bis2),
```

```

        "summary": summarize_communities(comm_bis2),
    }
    print(f"[COMM bisection_2] Q={Q_bis2:.4f}")
summary={results['bisection_2']['summary']}")

# Louvain
if do_louvain:
    print("\n[COMM Louvain ...]")
    comm_lv = _louvain(G, seed=seed, weight=weight,
resolution=float(louvain_resolution))
    Q_lv = _safe_modularity(G, comm_lv, weight=weight)
    results["louvain"] = {
        "communities": comm_lv,
        "Q": float(Q_lv),
        "summary": summarize_communities(comm_lv),
    }
    print(f"[COMM louvain] Q={Q_lv:.4f}")
summary={results['louvain']['summary']}")

# Girvan-Newman (expensive)
if do_girvan_newman:
    print("\n[COMM Girvan-Newman (expensive) ...]")
    comm_gn, Q_gn = _girvan_newman_best_partition(G,
max_levels=int(gn_max_levels), weight=weight)
    results["girvan_newman"] = {
        "communities": comm_gn,
        "Q": float(Q_gn),
        "summary": summarize_communities(comm_gn),
    }
    print(f"[COMM girvan_newman] Q={Q_gn:.4f}")
summary={results['girvan_newman']['summary']}")

return results

```

###Додаткові методи пошуку спільнот: бісекція, Louvain, Girvan-Newman

Після двох базових підходів (greedy modularity та label propagation) доречно додати ще три "класичні" алгоритми, які часто згадують у курсі як альтернативи. Вони відрізняються тим, **яку саме математичну ціль оптимізують і наскільки добре масштабуються на великі графи.**

1) Бісекція (Kernighan-Lin)

Ідея. Алгоритм ділить множину вершин на дві частини так, щоб **мінімізувати кількість ребер між частинами** (тобто мінімізувати *cut*). Це не оптимізація модульності, а задача "найкращого розрізу" для збалансованого поділу.

Оскільки бісекція дає лише 2 частини, ми запускаємо її **рекурсивно**, отримуючи 8–16 груп (послідовно розбиваючи найбільший кластер). Такий підхід зручний для отримання "грубого ієрархічного" поділу.

Для kNN-графа схожості бісекція добре виявляє великі блоки з мінімальною кількістю мостів між ними. Але її результат не завжди збігається з природними біологічними модулями, бо критерій cut може віддавати перевагу майже рівним за розміром розбиттям.

2) Louvain (оптимізація модульності)

Ідея. Louvain, як і greedy modularity, орієнтується на **максимізацію модульності** Q , але робить це у два рівні: (1) локальні переміщення вершин між спільнотами для зростання Q , (2) агрегація спільнот у мета-вузли та повторення процесу. Це дає дуже хороший баланс якості і швидкості на великих графах.

При $N \approx 14k$ та $M \approx 190k$ Louvain зазвичай є одним з найкращих практичних варіантів, бо:

- оптимізує ту саму інтуїтивну мету (Q), що і greedy,
- краще масштабується,
- має параметр `resolution`, який дозволяє контролювати масштаб спільнот (більш дрібні чи більш крупні).

3) Girvan–Newman (видалення "містків")

Ідея. Girvan–Newman будує ієрархію спільнот, **видаляючи ребра з найбільшою edge betweenness centrality**, тобто ребра, які найчастіше лежать на найкоротших шляхах і працюють як "містки" між частинами графа.

Обчислення edge betweenness є дорогим, тому Girvan–Newman погано масштабується.

Який метод найбільше підходить нашій мережі:

- Якщо мета якісні спільноти на повному графі і гарний компроміс швидкість/якість, то найкращий практичний вибір: Louvain (плюс порівняння з greedy і label propagation).
- Якщо мета ієрархічне грубе розбиття на великі блоки, де важливо мінімізувати "перетин" між частинами, доречно рекурсивна бісекція.
- Якщо мета: показати механізм "містків" і мати інтерпретовану демонстрацію, можна додати Girvan–Newman, але лише на семплі через обчислювальну вартість.

```
K_SPARSE = 15
N = 14340

edges = build_knn_edges(path, N=N, k=K_SPARSE)
A_work = edges_to_csr(N, edges)

A_work_gcc, gcc_nodes, gcc_frac, comps = extract_gcc(A_work)
s_work = basic_stats(A_work)

print(f"[WORK] k={K_SPARSE} N={s_work['N']} M={s_work['M']}
<k>={s_work['<k>']:.2f} "
      f"kmax={s_work['kmax']} comps={comps} GCC={gcc_frac:.3f}")

G_work = nx.from_scipy_sparse_array(A_work_gcc)

print(f"[WORK GCC graph] nodes={G_work.number_of_nodes()}
edges={G_work.number_of_edges()}")
```



```

comm_res = run_community_analysis(
    G_work,
    seed=42,
    weight=None,
    do_bisection=True,
    recursive_bisection_k=16,      # 0 or 2 => 2-way bisection; 8/16 =>
recursive_bisection
    do_louvain=True,
    louvain_resolution=1.0,
    do_girvan_newman=False,
    gn_max_levels=6
)

for key in ["greedy", "label_prop", "louvain", "bisection_recursive"]:
    if key in comm_res:
        visualize_comm_result(G_work, comm_res, key, sample_n=1200,
seed=42)

```

```

# # OPTIONAL: прогнати Girvan-Newman на маленькому підграфі
# def build_sample_gcc(G, sample_n=2500, seed=42):
#     rng = np.random.default_rng(seed)
#     nodes = np.array(list(G.nodes()))
#     sample = rng.choice(nodes, size=min(sample_n, len(nodes)),
replace=False)
#     H = G.subgraph(sample).copy()
#     if H.number_of_nodes() > 0:
#         gcc = max(nx.connected_components(H), key=len)
#         H = H.subgraph(gcc).copy()
#     return H

```

```

# H_gn = build_sample_gcc(G_work, sample_n=2500, seed=42)
# comm_res_gn = run_community_analysis(
#     H_gn,
#     seed=42,
#     weight=None,
#     do_bisection=False,
#     do_louvain=False,
#     do_girvan_newman=True,
#     gn_max_levels=6,
# )
# visualize_comm_result(H_gn, comm_res_gn, "girvan_newman",
sample_n=1200, seed=42)

```

[WORK] k=15 N=14340 M=190332 <k>=26.55 kmax=2097 comps=320 GCC=0.978

[WORK GCC graph] nodes=14020 edges=190331

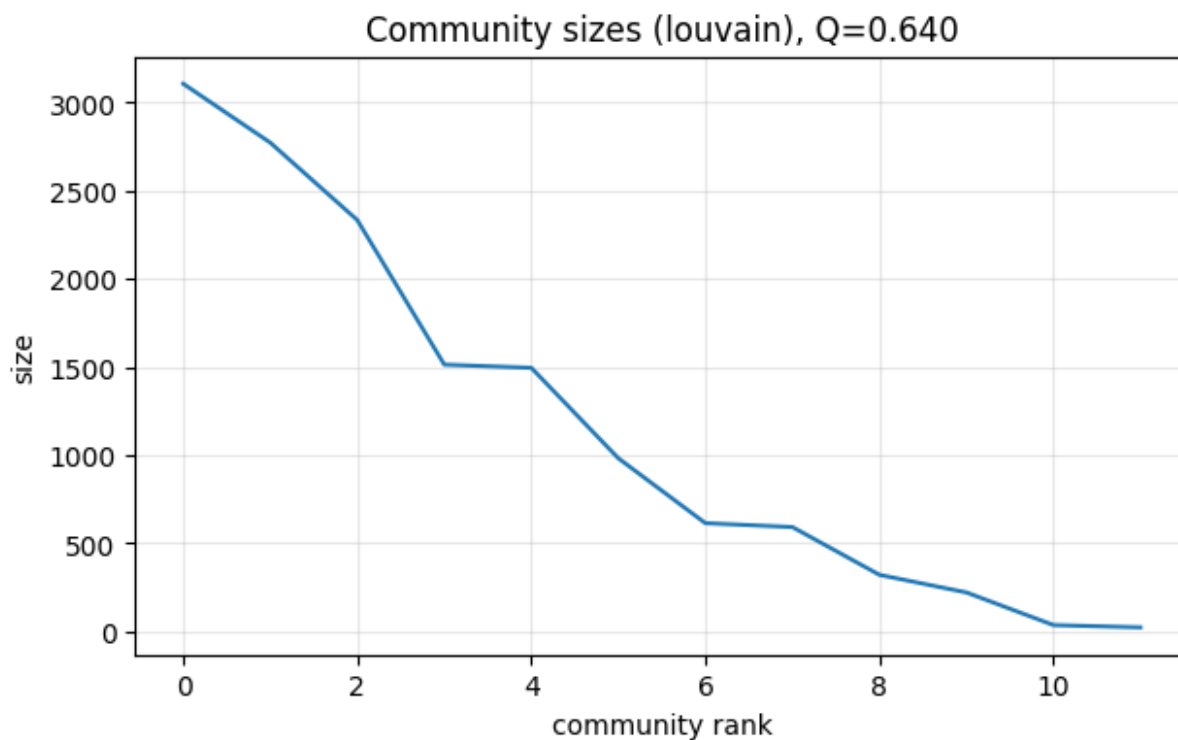
[COMM] Kernighan-Lin bisection ...

[COMM bisection_recursive] Q=0.5298 summary={'n_communities': 16, 'sizes_top10': [877, 877, 877, 877, 876, 876, 876, 876, 876, 876],

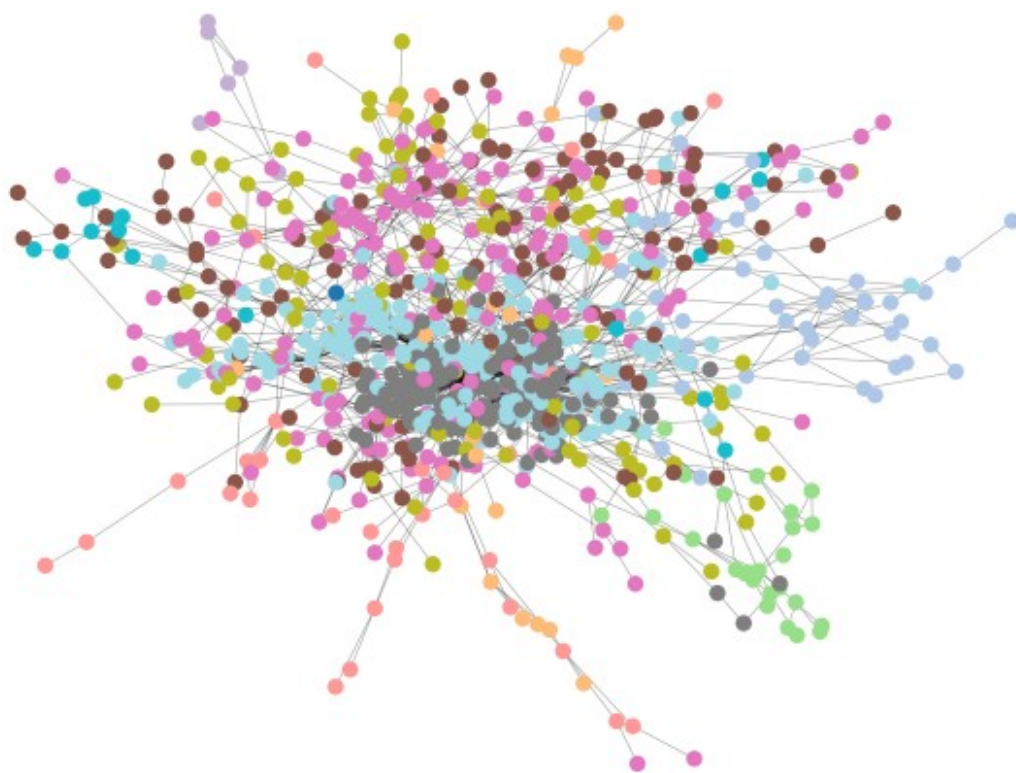
```
'min_size': 876, 'median_size': 876.0, 'max_size': 877}
```

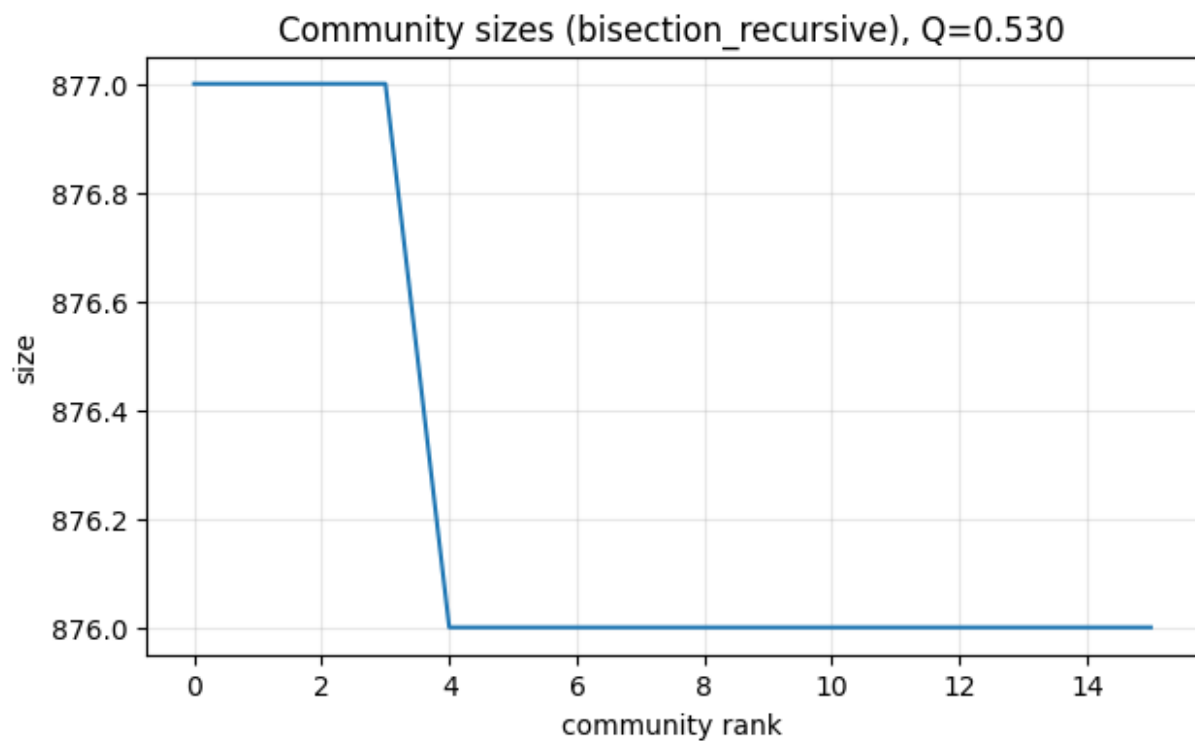
```
[COMM] Louvain ...
```

```
[COMM louvain] Q=0.6401 summary={'n_communities': 12, 'sizes_top10':  
[3107, 2773, 2334, 1514, 1496, 983, 615, 593, 322, 222], 'min_size':  
24, 'median_size': 799.0, 'max_size': 3107}
```

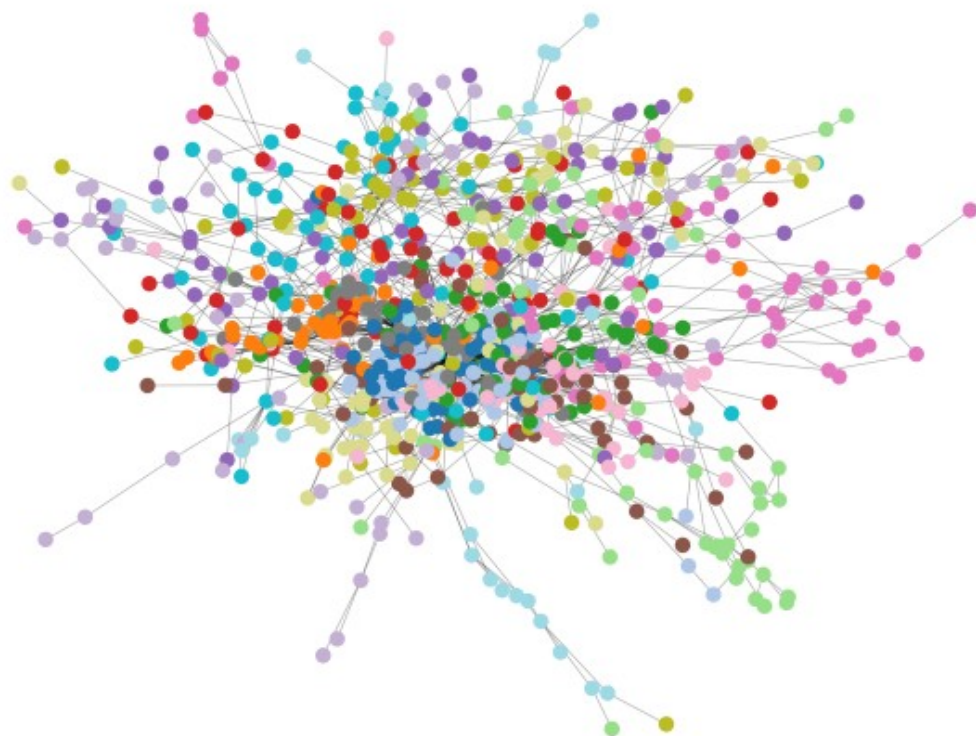

Communities on WORK GCC (louvain) (sample=967, edges=1593)

Communities on WORK GCC (bisection_recursive) (sample=967, edges=1593)

Процеси в мережі

А) Стійкість до атак (robustness)

Мета: дослідити як швидко "розвалюється" зв'язність (GCC fraction) при видаленні вузлів.

Стратегії:

- Випадкова атака: прибираємо випадкові вузли
- Спрямована атака: прибираємо вузли з найбільшим степенем
 - "Static" (сортуюмо за початковим степенем один раз)
 - "Adaptive" (перераховуємо степені періодично)

Метрика: $S(f) = \frac{|GCC(f)|}{N_0}$, де f – частка видалених вузлів, N_0 – початкове число вузлів у GCC

В) Поширення (spreading)

Мета: змодельовати, як процес (наприклад, епідемія) розповсюджується по мережі

Беремо **SIR** (Susceptible-Infected-Recovered) у дискретному часі:

- зараження з ймовірністю β по ребру
- одужання з ймовірністю γ за крок

Фіксуємо:

- peak infected (максимум інфікованих)
- фінальний розмір спалаху (частка recovered)
- час до піку

```
# Стійкість до атак (robustness)
def simulate_node_removal(G0, fracs, mode="random", seed=0,
    adaptive=False, batch=200):
    """
    mode: "random" | "degree"
    adaptive: якщо True і mode="degree", перераховуємо степені кожен
    batch
    Повертає список (f, S(f)) де S(f)=|GCC|/N0
    """
    rng = np.random.default_rng(seed)
    N0 = G0.number_of_nodes()
    nodes_all = np.array(list(G0.nodes()))

    G = G0.copy()
    removed = set()
    out = []
```

```

# для static degree
if mode == "degree" and not adaptive:
    deg = dict(G.degree())
    order = [u for u, _ in sorted(deg.items(), key=lambda x: x[1],
reverse=True)]

    for f in fracs:
        target_remove = int(round(f * N0))
        need = target_remove - len(removed)
        if need <= 0:
            gcc_size = max((len(c) for c in
nx.connected_components(G)), default=0)
            out.append((f, gcc_size / N0))
            continue

        while need > 0 and G.number_of_nodes() > 0:
            take = min(batch, need)

            if mode == "random":
                candidates = [u for u in nodes_all if u not in
removed]
                pick = rng.choice(candidates, size=take,
replace=False).tolist()

            elif mode == "degree":
                if adaptive:
                    deg = dict(G.degree())
                    # беремо top take по поточному графу
                    pick = [u for u, _ in sorted(deg.items(),
key=lambda x: x[1], reverse=True)[:take]]
                else:
                    # беремо з попереднього order
                    pick = []
                    for u in order:
                        if u not in removed:
                            pick.append(u)
                            if len(pick) == take:
                                break

            else:
                raise ValueError("mode must be 'random' or 'degree'")

            G.remove_nodes_from(pick)
            removed.update(pick)
            need -= len(pick)

            gcc_size = max((len(c) for c in nx.connected_components(G)),
default=0)
            out.append((f, gcc_size / N0))

    return out

```

```

def plot_robustness(curves, title="Robustness: GCC fraction under
attacks"):
    plt.figure(figsize=(7,5))
    for name, data in curves.items():
        xs = [f for f, s in data]
        ys = [s for f, s in data]
        plt.plot(xs, ys, label=name)
    plt.title(title)
    plt.xlabel("fraction of removed nodes f")
    plt.ylabel("S(f) = |GCC| / N0")
    plt.grid(True, alpha=0.3)
    plt.legend()
    plt.show()

# Поширення (spreading)
def sir_simulate(G, beta=0.03, gamma=0.01, seed=0, initial_infected=1,
t_max=200):
    """
    Discrete-time SIR on unweighted graph.
    Returns time series: S, I, R counts
    """
    rng = np.random.default_rng(seed)
    nodes = list(G.nodes())
    n = len(nodes)
    if n == 0:
        return {"S": [], "I": [], "R": []}

    # states: 0=S, 1=I, 2=R
    state = {u: 0 for u in nodes}
    init = rng.choice(nodes, size=min(initial_infected, n),
replace=False)
    for u in init:
        state[u] = 1

    S_hist, I_hist, R_hist = [], [], []

    for _ in range(t_max):
        infected = [u for u in nodes if state[u] == 1]
        if not infected:
            break

        # infection attempts
        newly_infected = []
        for u in infected:
            for v in G.neighbors(u):
                if state[v] == 0 and rng.random() < beta:
                    newly_infected.append(v)

```

```

    # recovery
    newly_recovered = []
    for u in infected:
        if rng.random() < gamma:
            newly_recovered.append(u)

    for v in newly_infected:
        state[v] = 1
    for u in newly_recovered:
        state[u] = 2

    s = sum(1 for u in nodes if state[u] == 0)
    i = sum(1 for u in nodes if state[u] == 1)
    r = sum(1 for u in nodes if state[u] == 2)

    S_hist.append(s)
    I_hist.append(i)
    R_hist.append(r)

    return {"S": S_hist, "I": I_hist, "R": R_hist}

def sir_experiment(G, beta, gamma, runs=20, seed=0,
initial_infected=1, t_max=200):
    rng = np.random.default_rng(seed)
    peaks = []
    finals = []
    tpeaks = []
    for _ in range(runs):
        s = int(rng.integers(0, 10**9))
        hist = sir_simulate(G, beta=beta, gamma=gamma, seed=s,
initial_infected=initial_infected, t_max=t_max)
        I = np.array(hist["I"], dtype=int)
        R = np.array(hist["R"], dtype=int)
        if I.size == 0:
            peaks.append(0)
            finals.append(0)
            tpeaks.append(0)
        else:
            peaks.append(int(I.max()))
            tpeaks.append(int(I.argmax()))
            finals.append(int(R[-1]))
    n = G.number_of_nodes()
    return {"beta": beta,
            "gamma": gamma,
            "peak_I_frac_mean": float(np.mean(peaks) / n) if n else
0.0,
            "final_R_frac_mean": float(np.mean(finals) / n) if n else
0.0,

```



```

        "t_peak_mean": float(np.mean(tpeaks)) if len(tpeaks) else
0.0}

# robustness
fracs = np.linspace(0.0, 0.8, 17) # 0..0.8 step 0.05

print("[ROBUST] random attack ...")
rnd_curve = simulate_node_removal(G_work, fracs, mode="random",
seed=42, batch=300)

print("[ROBUST] targeted degree (static) ...")
deg_static = simulate_node_removal(G_work, fracs, mode="degree",
seed=42, adaptive=False, batch=300)

print("[ROBUST] targeted degree (adaptive) ...")
deg_adapt = simulate_node_removal(G_work, fracs, mode="degree",
seed=42, adaptive=True, batch=200)

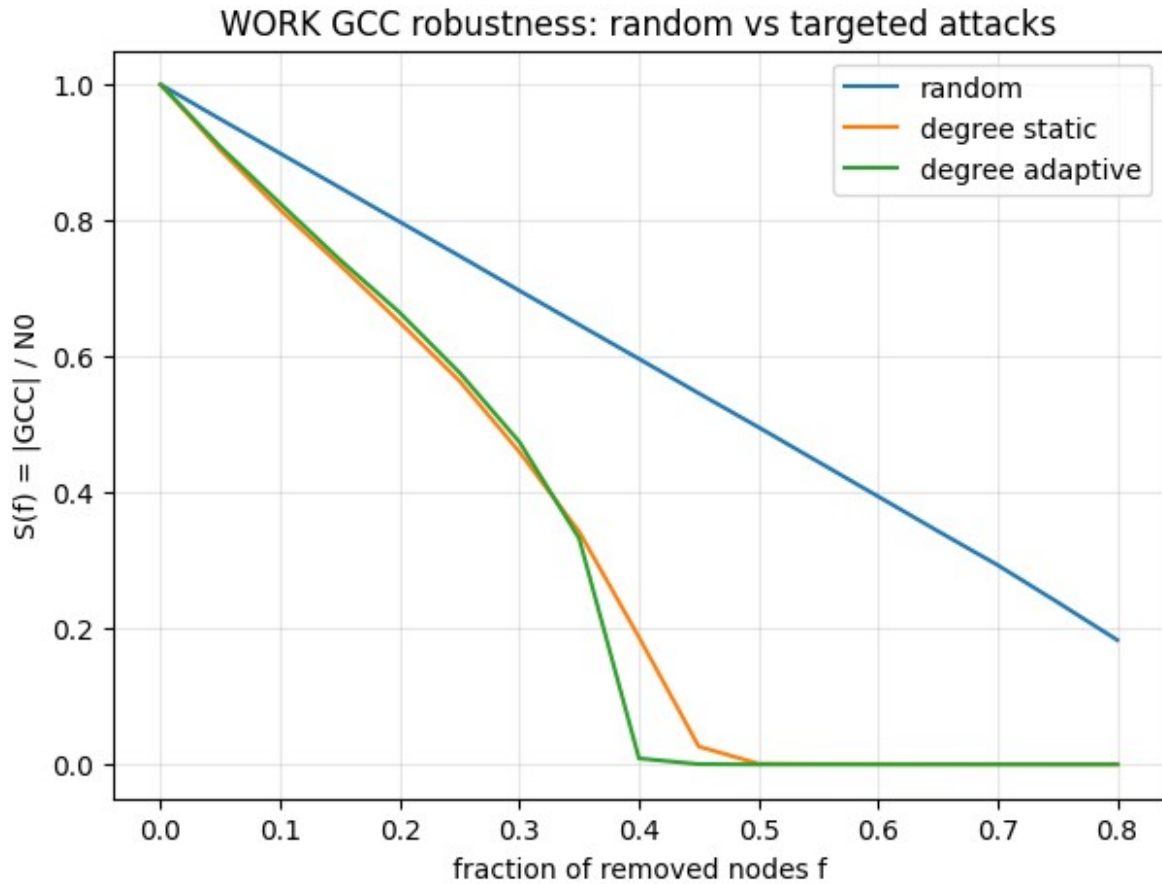
plot_robustness(
    {"random": rnd_curve, "degree static": deg_static, "degree
adaptive": deg_adapt},
    title="WORK GCC robustness: random vs targeted attacks"
)

# spreading (SIR)
print("\n[SIR] Running small grid of beta ...")
betas = [0.01, 0.02, 0.03, 0.05]
gamma = 0.01
sir_rows = []
for b in betas:
    row = sir_experiment(G_work, beta=b, gamma=gamma, runs=20,
seed=42, initial_infected=3, t_max=200)
    sir_rows.append(row)
    print(row)

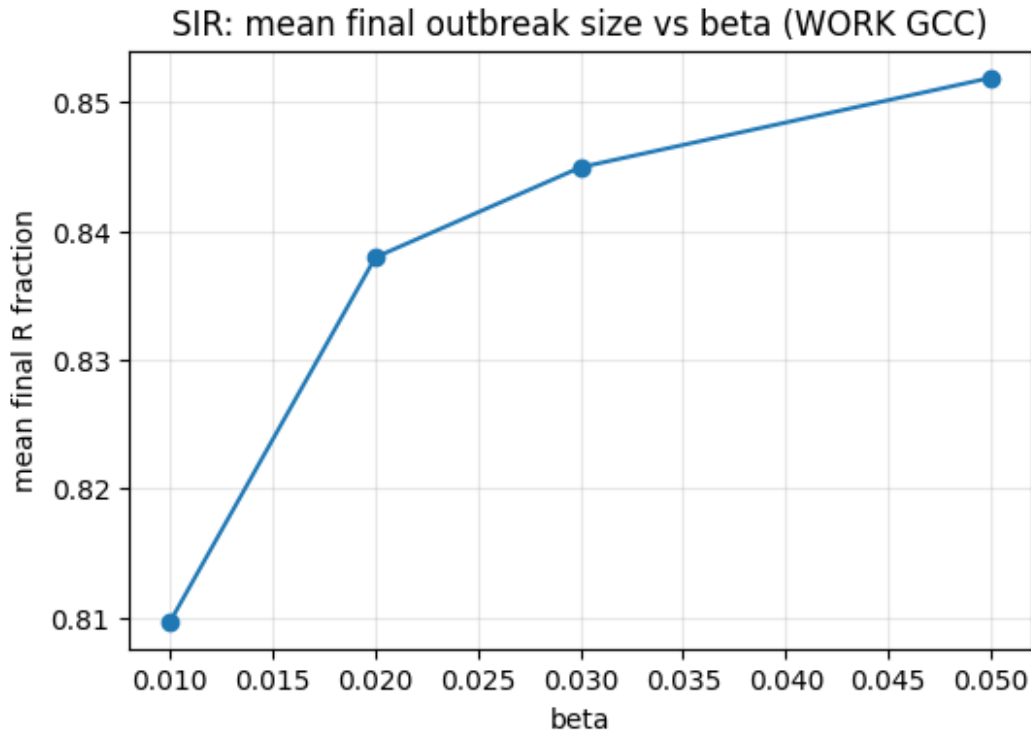
plt.figure(figsize=(6,4))
plt.plot([r["beta"] for r in sir_rows], [r["final_R_frac_mean"] for r
in sir_rows], marker="o")
plt.title("SIR: mean final outbreak size vs beta (WORK GCC)")
plt.xlabel("beta")
plt.ylabel("mean final R fraction")
plt.grid(True, alpha=0.3)
plt.show()

[ROBUST] random attack ...
[ROBUST] targeted degree (static) ...
[ROBUST] targeted degree (adaptive) ...

```



```
[SIR] Running small grid of beta ...
{'beta': 0.01, 'gamma': 0.01, 'peak_I_frac_mean': 0.776925820256776,
'final_R_frac_mean': 0.8096861626248216, 't_peak_mean': 44.15}
{'beta': 0.02, 'gamma': 0.01, 'peak_I_frac_mean': 0.8572646219686163,
'final_R_frac_mean': 0.8379457917261056, 't_peak_mean': 24.8}
{'beta': 0.03, 'gamma': 0.01, 'peak_I_frac_mean': 0.8903530670470756,
'final_R_frac_mean': 0.8449358059914408, 't_peak_mean': 18.5}
{'beta': 0.05, 'gamma': 0.01, 'peak_I_frac_mean': 0.9214728958630527,
'final_R_frac_mean': 0.8518865905848788, 't_peak_mean': 12.75}
```


1) Стійкість до випадкових і спрямованих атак (robustness)

На графіку:

- Вісь x: частка видалених вершин f
- Вісь y: $S(f) = |GCC(f)| / N_0$ – частка вершин, які залишаються в гігантській компоненті зв'язності після видалення

Є три криві:

- *random* – випадкове видалення вершин
- *degree static* – видаляємо вершини у порядку спадання degree, але порядок фіксований з початку
- *degree adaptive* – після кожного кроку degree перераховується і знову видаляється поточний "хаб"

Випадкова атака (random) "падає" повільно і майже лінійно: навіть при $f \approx 0.8$ ще лишається помітна GCC 0.18. Це класичний ефект для мереж з хабами: якщо видаляти випадково, часто "промахуємось" повз найбільш зв'язні вузли, і ядро мережі ще довго тримається.

Спрямовані атаки по degree руйнують мережу різко. Вже десь біля $f \approx 0.35 - 0.45$ видно "колапс" GCC до майже нуля. *adaptive* падає трохи швидше/жорсткіше, ніж *static*, що очікувано, бо після видалення хабів "нові хаби" з'являються, і *adaptive* одразу їх добирає.

Мережа робастна до випадкових відмов, але вразлива до цілеспрямованого видалення хабів. Це узгоджується з тим, що у мережі дуже великий $k_{max} = 2097$ (хаби) і "важкий хвіст" у $P(k)$, тобто хаби формують "каркас" зв'язності.

2) Поширення: модель SIR на WORK GCC

- β – інтенсивність "зараження" (ймовірність/швидкість передачі по ребру)
- γ – "одужання/вилучення" (фіксовано $\gamma = 0.01$)
- $peak_l_frac_mean$ – середня максимальна частка інфікованих у піку
- $final_R_frac_mean$ – середня частка вузлів, що зрештою побували інфікованими (кінцевий розмір спалаху)
- t_peak_mean – середній час до піку

Для $\gamma = 0.01$ і росту β :

- $final_R_frac_mean$ зростає приблизно з $0.81 \rightarrow 0.85$
- $peak_l_frac_mean$ зростає $\approx 0.78 \rightarrow \approx 0.92$
- t_peak_mean різко зменшується $44 \rightarrow 13$

Спалах дуже "масовий" уже при малих β , навіть при $\beta = 0.01$ фінально заражається 81 вузлів GCC. Це ознака, що мережа добре зв'язана і має короткі шляхи ($\langle l \rangle \approx 3.41$), тому інфекція легко знаходить маршрути.

Збільшення β робить процес швидшим (менше t_{peak}) та агресивнішим (вищий пік інфікованих), але кінцевий розмір спалаху зростає не драматично $0.81 \rightarrow 0.85$, бо мережа й так уже майже "в зоні великого спалаху". Інтуїтивно структура дозволяє дістатись багатьох вузлів навіть при низькій передачі; підняття β в основному "ущільнює" час і пікове навантаження.

У такій мережі процеси поширення мають тенденцію швидко ставати глобальними на GCC, бути чутливими до хабів (це впливає і з robustness-графіка): контроль/захист хабів топ-degree вузлів повинні різко зменшувати масштаб спалаху і/або зсувати його поріг.